

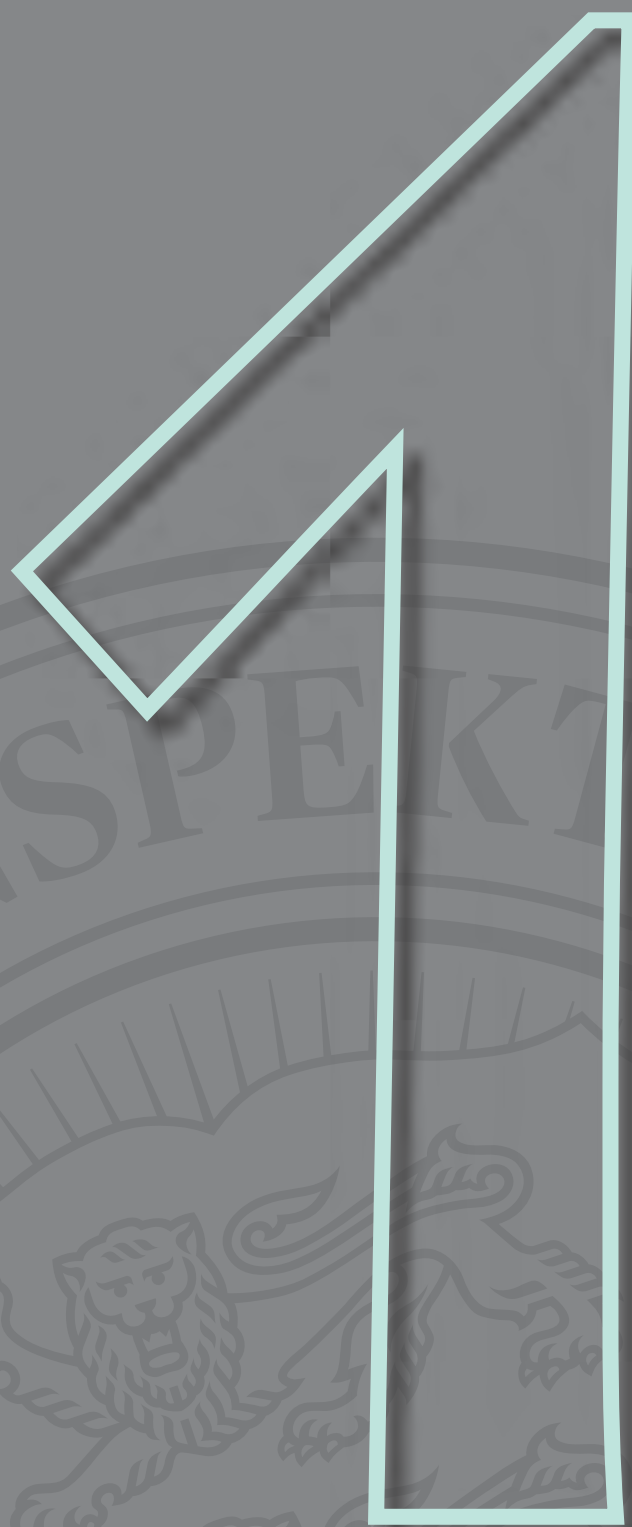
20

FINANTSINSPEKTSIOONI
AASTARAAMAT 2018

18

Finantsinspeksiooni 2018. aasta numbrates

7500	Finantsinspeksiooni turuosaliste registrisse kantud finantsteenuse pakkujad ja -vahendajad
180	Finantsinspeksiooni järelevalve alla kuuluvad turuosalised. Lisaks konkreetsete fondid ja emitendid ning välismaiste maaklerite filiaalid ja kindlustusagendid ja erandi alusel tegutsevad kindlustusagendid
87	Finantsinspeksiooni meeskond - väikseim finantsjärelevalveasutus Euroopas
280	sobivusmenetlust - hinnati isikute sobivust finantssektorisse
55	olulise osaluse taotlemist 27 järelevalvesubjektis
6	väljastatud tegevusluba
5	kehtetuks või osaliselt kehtetuks tunnistatud tegevusluba
10	kohapealset kontrolli fookusega kapitali-järelevalvel, sh rahapesu tõkestamisel
16	kohapealset kontrolli fookusega teenuse-järelevalvel, sh rahapesu tõkestamisel
4	tagatisskeemi stressitestimist väiksemates pankades
37	ettevõtet soovis FinTechi konsultatsioonikanali kaudu Finantsinspeksiooniga nõu pidada plokiahela tehnoloogia ja esmaste müntide pakkumise teemal
150	FinTechi teemalist päringut
583	hoiatusteadet tegevusloata investeerimisteenuse pakkuja kohta
9	kuriteoteadet politseile
3	rahatrahvi turumanipulatsiooni eest
1	rahatrahvi makseasutusele aruande esitamata jätmise eest
196	kliendikaebust finantsteenuste kohta
14	Finantsinspeksiooni kehtestatud soovituslikud juhendid turuosalistele

JUHATUSE PÖÖRDUMINE

Aasta 2018 võib julgelt pealkirjastada kui rahapesu tõkestamise tähtsuse lavale astumise aasta. Finantsjärelevalveasutuste jaoks on rahapesu tõkestamise valdkond üks toetav tegevus oma peamiste ülesannete – finantsvahendajate maksejõulisuse, hea juhtimise ja läbipaistvate teenuste järelevalve – kõrval. Samas esitab see kõrvaltegevus järelevalvajale suuri väljakutseid. Finantsinspektsiooni 2018. aastal esitatud taotluse alusel Versobanki tegevusloa kehtetuks tunnistamine rahapesu tõkestamise normide olulise rikkumise tõttu oli aga üks pretsedendi väärtusega sündmustest, mis tõi paradigma muutuse kogu Euroopasse. Selgus, et paljud Euroopa pangad olid seotud riskantse mitteresidentide äriiga moel, kus nende kontrollsüsteemid ei suutnud riske tuvastada ega juhtida. Finantsinspektsioon oli üks esimestest, kes alustas valdkonna korrastamist juba 2014. aastal. Siis võeti riskantseimana ette Danske, kes suunati oma vastavat äri lõpetama. Eurooplastele laiemalt sai aga alles 2018. aastal klaarimaks, et selleks, et piiriüleste riskidega tõhusalt tegeleda, on tarvis kiiresti kõrvaldada lühgad õiguslikus raamistikus ja institutsioonide tegevuses.

Finantsinspektsiooni hinnangul on Eesti õiguse kahetsusväärsed puudused liiga väikesed rahalised karistused, keerukas menetlusraamistik ja vilepuhujate nõrk kaitse. Meie arvates ei peaks väikeste trahvimääradega helitama piiriüleselt tegutsevaid finantskontserne, kelle rikkumised kahjustavad meie ühist vara: usaldust ja finantsstabiilsust. Groteskseks muudab asja see, et rahvusvaheliste rikkumiste korral, kus kahjustatud saab mitme riigi maine, osutub kõige paremini kaitstuks ühiskond, kus võetakse rahatrahvina rikkujalt tagasi kõige rohkem. Rahatrahvid on meie kõigi määratud hind ühiskonnale rikkumise eest, mis rikkujal tuleb meie ühiskonnale heaga tagasi anda.

Tunnetasime möödunud aruandeaastal, et e-Eesti on meie selge ühiskondlik väärtus. Kuvand, mis väärrib hoidmist. Tervitame riigi ja teiste asjaomaste kooskõlalisi pingutusi selles valdkonnas. Digitaliseeritus võimaldab riske paremini määratleda, mõõta ja ka juhtida. Siiski ei ole finantsjärelevalveasutus innovatsioonilabor ning sellise ülesande eeldamine kannab huvide konflikti ja peamiste ülesannete unarusse jäämise riske. Meie kohus on hoida ka uutmise tuhinas pea külma ja rääkida ohtudest. Seda enam, et olemasoleva väga korraliku finantssektori digiteeritustaseme kõrval ei ole me veel kohanud üllatava panevat tehnoloogilist uuenduslikkust. Kindlasti on aga ohu märgiks kelmid, kes püüavad krüptovara ja teiste uudsete lahenduste kättevarjus kergeusklikelt raha välja petta või muul moel seaduse nõudeid eirata.

Raha on Eesti inimeste pangakontodele ja ka mujale kogunenud tublisti. Ühelt poolt koputab see üsna kõvasti finantsjärelevalve südametunnistusele, teisalt annab märku meie ühiskondliku rolli olulisusest. Finantsinspeksioon koostöös Euroopa Keskpannaga peab just hoolitsema selle eest, et pangad ei muutuks maksejõuetuks. Finantsvahendaja aus juhtimine, läbi paiste ja toimiv organisatsioon, korralik kapitaliseeritus ning professionaalselt käsitletud kliendid on finantsvahendaja tugevuse pant. Väiksele turule mahub selliseid tegijaid aga piiratud arvul. Kui reaalmajanduse puhul ei pruugi tarbija märgata, et näiteks üks mööblitootja on pankrotistunud ja turule on astunud parem tegija, siis meie kõigi vahendeid ja usaldust nautiva finantssektori puhul on asi keerukam. Iga löök usalduse pihta, iga finantsvahendaja maksejõuetus võib mõjutada üldist fooni ja seda halvemas suunas. Seetõttu on finantsstabiilsus vähemalt sama väärtusega nagu valikuvabadus ja vaba konkurents. Kuigi sobiva tasakaalupunkti leidmine on iga ühiskonna tunnetuslik protsess, tuleb märkida, et Finantsinspektsiooni seadusekohaseks ülesandeks on ikka finantsstabiilsus.

Majanduskasvu aeglustumisele viitavad näitajad tähendavad, et Eestil tuleb testida valmisolekut ka keerukamates oludes tegutsemiseks. Selleks oleme ühendunud jõud Tagatisfondiga ning praktikas ühist suutlikkust

panga likvideerimismenetluses ka edukalt proovile pannud. Lisaks on Balti ja Skandinaavia finantsjärelevalvajad ja teised asjaomased seljad kokku pannud ning mänginud läbi teoreetilise regionaalse finantskriisi. Harjutuse tulemusi analüüsitakse veel ja kitsaskohad on väljasõelumisel, kuid üldisel hinnangul mäng lõppes positiivselt.

Käsitlaval 2018. aastal möödus strateegia tähts aeg ning koostati ja kinnitati uus strateegia aastateks 2019–2021. Uue strateegia eesmärgid rõhutasid olulisi finantsstabiilsuse väärtusi: stabiilsus, ausus ja uuendusmeelsus.

Võrreldes 2018. aastal kehtinud strateegiaga on suuremat rõhku pandud valmisolekule tegeleda majanduskasvu pidurdumisest tingitud riskidega. Eesmärgidena on esile tõstetud toimivat turvavõrku, subjektide piisavaid puhvreid ja vastutustundlikku sunnipoliitikat. Eelmise strateegiaga võrreldes on samaks jäänud juhtide sobivuse ja sisekontrollisüsteemi küsimused, sealhulgas rahapesu tõkestamise valdkond. Lisaks objektiivsetele muudatustele majanduskeskkonnas saab teise olulise minetusallikana ebaõnnestunud subjektis nimetada vigu, lohkust või valesid motive juhtimises ning riskide määratlemisel, mõõtmisel ja kontrollimisel. Rahapesu tõkestamise teematika on saanud järjest aktuaalsemaks muutunud välispoliitilise keskkonna ning ilmnenu suuremastaabiliste kaasuste tõttu.

Ajakohase infotehnoloogilise taristu olemasolu on sama oluline kui eelmises strateegias, kuid eelmisel strateegiaperioodil ilmnenu riskid ja digiteerimistrendid suunavad finantsjärelevalvet järjest rohkem sellesse valdkonda panustama. Uue prioriteedina kirjeldatud kogumispensionisüsteemi süvendatud järelevalve on ajendatud majanduskasvu suundumusest, varade ümberhinnastamise riskist ja süsteemi üha enam piiriülesemaks muutumisest olukorras, kus süsteemi lisandub uusi osalisi ning aina enam päevakajalisemaks muutub lisaks kogumisele ka väljamaksmisega seonduv.

Kuigi strateegiad, poliitikad ja eelnõud on kahtlemata vajalikud, siis praktikutena tundub meile, et panustame riigina nende koostamisse liiga palju, ka iga pisema minetuse või idee reguleerimiseks. Finantsinspektsiooni arvates tuleb praeguses aegruumis pigem arendada professionaalsust seaduste rakendamise ja muu reaalse muudatust toova avaliku sektori töö juures. Ükski poliitika ega seadus ei täitu ise, vaid selleni jõutakse tugeva institutsiooni otsustava tegevuse abil. Tugeva institutsiooni vundamendiks finantsjärelevalves on piisav ja stabiilne rahastatus ning sõltumatus otsuste langetamisel. Jätkame ka edaspidi kindlalt, professionaalselt ja avatud meeltega.

Finantsinspektsiooni juhatus: (vasakult) Andres Kurgpõld, Kilvar Kessler, Andre Nõmm

2

JUHATUSE KINNITUS

Tallinnas 18. märts 2019

Aastaaruande koostas Finantsinspektsiooni juhatus ja see on esitatud kinnitamiseks Finantsinspektsiooni nõukogule. Aastaaruanne esitatakse Riigikogule.

Aastaaruanne sisaldab

- Finantsinspektsiooni tegevuse ülevaadet
- tulude-kulude aastaaruannet
- bilanssi
- audiitori aruannet

Finantsinspektsiooni juhatus kinnitab, et Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruanne on vastavuses Finantsinspektsiooni seaduse ja rakendatud arvestuspõhimõtetega.

Kilvar Kessler

Andres Kurgpöld

Andre Nõmm

FINANTSINSPEKTSIOONI TEGEVUS,
STRUKTUUR JA STRATEEGIA

Finantsinspeksioon on autonoomse pädevuse ja eelarvega finantsjärelevalve ja kriisilahenduse asutus.

Finantsjärelevalve eesmärk on suurendada finantssektori stabiilsust, usaldusväärsust, läbipaistvust ja tõhusust, vähendada süsteemseid riske ning aidata kaasa kuritegevuse tõkestamisele finantssektoris. Nende tegevustega toetab Finantsinspeksioon Eesti rahasüsteemi stabiilsust.

Kriisilahenduse eesmärk on vältida pankade võimalikust maksejõuetusest tulenevat negatiivset mõju finantsstabiilsusele.

Finantsinspeksioon tegutseb Eesti riigi nimel ja on oma otsustes sõltumatu. Finantsjärelevalve tegemisel ja finantskriiside lahendamisel lähtub Finantsinspeksioon üksnes avalikust huvist. Asutuse tegevust rahastatakse järelevalve- ja menetlustasudest, mida maksavad turuosalised, kelle üle Finantsinspeksioon järelevalvet teeb.

Finantsinspeksioon teeb riiklikku järelevalvet tegevusloaga pankade, kindlustusseltside, kindlustusvahendajate, investeerimisühingute, fondivalitsejate, investeerimis- ja pensionifondide, makseasutuste, e-raha asutuste, krediidiandjate ja -vahendajate ning väärtpaberituru üle.

Finantsinspeksioon kuulub ühtsesse järelevalve-mehhanismi, mis teeb kapitalijärelevalvet Euroopa õigustiku mõistes oluliste pankade ja nende kontsernide üle. Finantsinspeksioon kuulub ka ühtsesse kriisilahendusnõukokku.

Finantsinspeksiooni tegevust kavandab ja kontrollib nõukogu. Asutuse tööd juhib kolmeliikmeline juhatus, kes langetab otsuseid häälteenamuse alusel.

FINANTSINSPEKTSIOONI STRATEEGIA AASTATEKS 2016–2018

Järelevalve valdkonnas keskendus Finantsinspeksioon oma 2016.–2018. aasta strateegias eraldi prioriteetsetele tegevustele kapitali- ja teenusejärelevalves ning kriisilahenduses.

Kapitalijärelevalves keskendus Finantsinspeksioon lõimumisele ühtse järelevalvemehhanismiga ning selles vallas oli rõhk koostööl Eesti Pangaga. Lisaks on Finantsinspeksioon süvendatult tegelenud ühingujuhtimise järelevalvega, keskendudes juhtide sobivusele, sisekontrollisüsteemile, ärikestikkusele ja tegevuse edasiandmisele ning aruandluse õigsusele.

Teenusejärelevalves keskendus Finantsinspeksioon finantsteenuste ja -toodete elutsüklile. Eriti suurt tähelepanu pöörati rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisele. Muu hulgas on Finantsinspeksioon arendanud finantsjärelevalve analüütikat ja meetodikat ning suurendanud märkimisväärselt kohapealsete kontrollide arvu.

Kriisilahenduse puhul oli fookuses ühtse kriisilahenduse mehhanismi ja -nõukoguga lõimimine ning pankadele kriisilahenduskavade koostamine.

Elanike teadlikkuse kasvatamisel keskendus Finantsinspeksioon järelevalve ja kriisilahendamise funktsioonide toetamisele, andes tarbijatele aktuaalsete teemade kohta infot ning näidates kutselistele turuosalistele finantsturul head eeskuju.

FINANTSINSPEKTSIOONI STRATEEGIA AASTATEKS 2019–2021

2018. aasta lõpus kinnitas nõukogu Finantsinspeksiooni uue strateegia aastateks 2019–2021. Uues strateegias on tegevuste keskmes rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisele kaasaaitamine, ettevalmistus riskide paremaks juhtimiseks ning küberturvalisus. Strateegia kujundamisel võeti aluseks Finantsinspeksiooni riskikaardistus ja eelmise strateegia täitmise kogemus. Seejuures arvestati Euroopa Liidu ja Eesti seadustest tulenevate ülesannete täitmise kohustuse ja peamiste partnerite strateegiatega.

- **Kaemus**
Oleme mõjus ja kohanduv asutus.
- **Kutsumus**
Hoiame usaldust finantsturu vastu, tehes avalikes huvides finantsjärelevalvet ja lahendades finantskriise.
- **Väärtused**
Kindlalt. Professionaalselt. Avatud meeltega.

STRATEEGILISED EESMÄRGID

Stabiilne, usaldusväärne ja uuendusmeelne finantsturg.

Stabiilsuse saavutamiseks keskendume kolmele eesmärgile:

- Eestil on hästitoimiv finantsturu turvavõrk finantskriiside ennetamiseks ja lahendamiseks
- turuosalistel on riskide maandamiseks mõistliku suurusega puhvrid
- turuosalistel on ärimudelile vastav sisekontrollisüsteem, eriti seoses rahapesu tõkestamisega

Usaldusväarsuse saavutamiseks keskendume kolmele eesmärgile:

- turuosalistel on sobivad juhid
- turuosalistel on läbipaistvad ja toimivad kogumispensioni tooted
- Finantsinspeksioonil on mõjus, kuid vastutustundlik sunnipoliitika

Uuendusmeelse finantssektori saavutamiseks keskendume kahele eesmärgile:

- turuosalistel on ajakohane infotehnoloogiline taristu, sealhulgas küberriski maandamiseks
- Finantsinspeksioon soovib vananenud reegleid muuta või muudab/sisustab need

PÕHIMÕTTED ÜLESANNETE TÄITMISEL

Rahvusvahelisse koostöösse panustades tõstame esile oma väärtusi. Selle asemel, et soodustada Euroopa Liidus finantsturu kontsentreerumist, seisame suurema lõimumise ja riskide hajutamise eest. Soovime vältida üleregulatsiooni, kuid soodustada tugevaid (vajaduse korral keskseid) institutsioone.

Panustame uute võimalike järelevalvevaldkondade analüüsi.

Kasvatame elanike teadlikkust, teavitades neid regulaarselt, sihipäraselt ja arusaadavalt oma tegevusest ning finantsturust ja -teenustest.

NÕUKOGU TEGEVUS

Finantsinspektsiooni nõukogusse kuulusid 2018. aastal:

- Toomas Tõniste (esimees), rahandusminister
- Ardo Hansson, Eesti Panga president
- Madis Müller, Eesti Panga asepresident
- Rein Minka, Eesti Panga nõukogu liige
- Veiko Tali, Rahandusministeeriumi kantsler
- Valdur Laid, Maksu- ja Tolliamet peadirektor

2018. aastal toimus kuus nõukogu koosolekut, kus tehti muu hulgas järgmised otsused:

- kinnitati Finantsinspektsiooni 2017. aasta aruanne
- otsustati tagastada Finantsinspektsiooni 2017. aasta eelarve ülejääk (754 448 eurot) järelevalve-subjektidele
- kinnitati Finantsinspektsiooni strateegia aastateks 2019–2021
- kinnitati Finantsinspektsiooni 2019. aasta eelarve summas 7 286 000 eurot
- tehti rahandusministrile ettepanek kinnitada järelevalvetasu mahuosa määrad 2019. aastaks

Lisaks andis Finantsinspektsiooni juhatus nõukogule regulaarselt ülevaateid organisatsiooni tegevusest, finantssektori arengust ja Finantsinspektsiooni eelarve täitmisest.

JUHATUSE TEGEVUS

2018. aastal toimus 56 juhatuse koosolekut, kus tehti 182 haldusotsust, nende hulgas 15 ettekirjutust. Järelevalvesubjektidele määrati rikkumiste eest neli rahatrahvi. Juhatus andis välja kuus tegevusluba ja tunnistas kehtetuks või osaliselt kehtetuks samuti kuus tegevusluba. Lisaks tunnistas Euroopa Keskpang koostöös Finantsinspektsiooniga kehtetuks ühe panga tegevusloa.

NÕUKOGU		
ANDRES KURGPÕLD Juhatus liige	KILVAR KESSLER Juhatus esimees	ANDRE NÕMM Juhatus liige
Kapitalijärelevalve divisjon 22	Õigusosakond 9	Finantsteenuste järelevalve divisjon 14
Regulatsioonide ja aruandluse divisjon 10	Saneerimisosakond 4	Turujärelevalve ja sunni divisjon 8
IT-süsteemid 3	Avalikud suhted ja tarbijaharidus 3	Siseteenuste osakond 6
	Rahvusvaheline koostöö 2	
	Personalijuht 1	
	Siseaudiitor 1	

ORGANISATSIOONI ÜLESEHITUS

Finantsinspeksioonis on kolm tegevussuunda: kapitalijärelevalve, turu- ja teenusejärelevalve ning kriisilahendus. Neid toetavad tugi- ja kontrolltegevused nagu avalikud suhted ja tarbijaharidus, õigusvaldkond, personali- ja koolitustegevus, rahvusvahelise koostöö koordineerimine, siseaudiitor, infotehnoloogia, raamatupidamisarvestus ja sekretariaat.

Kapitalijärelevalve keskmes on finantsasutuste riskide ja tegevuse kestlikkuse analüüs.

Turu- ja teenusejärelevalve eesmärk on tagada finants-teenuste läbipaistvus, usaldusväärsus ja tõhusus.

Kriisilahendusega tegeleb Finantsinspeksioonis saneerimisosakond, mis on järelevalvetegevusest sõltumatu. Võimaliku huvide konflikti vältimiseks annab saneerimisosakond aru sellele juhatuse liikmele, kes ei vastuta otse pankade kapitalijärelevalve valdkonna eest.

2018. aasta lõpus otsustas Finantsinspeksiooni juhatuse luua eraldi rahapesu tõkestamise ja makseteenuste järelevalve osakonna, et tulenevalt strateegia täitmise kogemusest teemale veel täpsemalt keskenduda. Üksuse eesmärk on aidata kaasa finantssektori kuritegevuseks ära kasutamise tõkestamisele ning teha finantsteenuse järelevalvet makse- ja e-raha asutuste üle.

Järelevalvetegevuse mahu suurenemise tõttu andis nõukogu Finantsinspeksioonile võimaluse värvata 2019. aasta jooksul juurde kuni 13 spetsialisti.

TÖÖTAJASKOND JA PERSONALIPOLIITIKA

2018. aasta lõpus töötas Finantsinspeksioonis 87 inimest ja veel nelja töötaja tööleping oli peatatud. Töötajate arv kasvas aasta jooksul kolme võrra: lisandus 13 ja lahkus kümme inimest. Töötajate keskmine vanus on 38 aastat ja keskmine tööstaaž üheksa aastat.

Kollektiivi iseloomustab hea kombinatsioon pikaajalise kogemusega tippeksperdidest ja viimastel aastatel lisandunud noortest spetsialistidest. Suurema osa töötajaskonnast moodustavad finantsspetsialistid (analüütikud, audiitorid) ja juristid. Kõigil Finantsinspeksiooni töötajatel on kõrgharidus.

Personalitöö keskmes oli uute töötajate värbamine ja töötajate arendamine. Finantsinspeksiooni töötajad osalesid kokku 81 koolitusel ja konverentsil, millest kolmandik olid rahvusvahelised. Väliskoolitusi korraldasid peamiselt Euroopa Keskpang ja Euroopa järelevalveasutused. Üks koolitusprioriteet oli arendada töötajate IT-pädevust, et kasvatada nende teadlikkust finantsjärelevalve valdkonnale üha suuremat mõju avaldavatest IT-riskidest ja üldisest infoturbest. Kõige rohkem toimus järelevalvespetsiifilisi koolitusi (26%), millele järgnesid IT- (16%) ja

õiguskoolitused (11%). Uutele töötajatele tehti infopäevi, kus selgitati Finantsinspeksiooni ülesandeid, organisatsiooni ülesehitust, väärtusi ja töökultuuri.

Finantsinspeksioon pakub igal aastal Eesti üliõpilastele praktikavõimalusi. 2018. aasta kevadel töötas infotehnoloogia tugiüksuses praktikant, kes panustas uue aruandlusportaali loomisse ja asus hea koostöö tulemusena suvel IT-osakonda tööle.

PERSONALISTATISTIKA*

Staaž	Arv	%
Kuni 2 aastat	31	34
3-10 aastat	28	31
11-15 aastat	9	10
16-20 aastat	9	10
Üle 20 aasta	14	15
Keskmine	8,70	
Vanus	Arv	%
Kuni 30 aastat	27	30
31-40 aastat	31	34
41-50 aastat	27	30
51-60 aastat	6	6
Keskmine	37,7	
Sooline jaotus	Arv	%
Mehed	29	31,9
Naised	62	68,1
Töötajate jaotus	Arv	%
Juhatus	3	3,3
Infotehnoloogia valdkond	6	6,6
Üksuste juhid	6	6,6
Õigusvaldkond	26	28,6
Finantsvaldkond	38	41,7
Tugifunktsioon	12	13,2

* Sisaldab ka töötajaid, kelle tööleping on peatatud.

4

SISEAUDIITORI TEGEVUS

Finantsinspektsiooni siseaudiitor tegutses 2018. aastal riski-, vastavus- ja ülevaatepõhiselt. Siseaudiitor oli oma tegevuse ulatuse kavandamisel, ameti-ülesannete täitmisel, töö korraldamisel ja tulemustest teavitamisel iseseisev, sõltumatu ja objektiivne. Oma tegevuses järgis ta Rahvusvahelise Siseaudiitorite Instituudi (IIA) eetikakoodeksit, kutsestandardeid ja tegevuse põhialuseid ning Euroopa Keskpankade Süsteemi siseauditi põhimääruse ja käsiraamatu nõudeid. Siseaudiitori võtmenäitajate põhjal kujundatud hinnangu kohaselt on siseaudit vastanud põhjendatud ootustele ja standarditega nõutavale kvaliteeditasemele. Nõukogu ja juhatuse eraldasid siseauditi toimimiseks 2018. aastal küllaldaselt ressursse.

Siseaudit läbis 2018. aastal välise hindamise, mille hinnangul on siseaudit üldises vastavuses IIA standardite ja eetikakoodeksi ning Euroopa Keskpankade Süsteemi ja ühtse järelevalvemehhanismi siseauditi põhimääruse ja käsiraamatu nõuetega.

AS Deloitte Audit Eesti hindamismeeskond: „Siseauditi üksuse tegevuskeskkond, milles me oma hindamise läbi viisime, on hästi struktureeritud ja edumeelne. Standardeid mõistetakse ja eetikakoodeksit rakendatakse ning juhtkond üritab pakkuda audiitoritele kasulikke auditi töövahendeid ja juurutada sobivat praktikat.“

Välishindajad tegid kõige olulisema tähelepaneku standardi 1110 – organisatsiooniline sõltumatus – kohta. Nad tõstsid olulisena esile asjaolu, et Finantsinspektsiooni siseauditi organisatsiooniline sõltumatus ei ole standardi 1110 tähenduses saavutatud, sest siseauditi juht ei allu kõrgemale juhtorganile ehk nõukogule sellest hoolimata, et tal on piiramatult juurdepääs nõukogule ja nõukogul omakorda siseaudiitorile. Finantsinspektsiooni seadusest (FIS) tulenevalt ei ole siseauditi üksuse põhimääruse, tööplaani ja siseauditi juhi tasustamise heakskiitmine ega siseauditi juhi värbamise ja ametist vabastamise otsustamine nõukogu pädevuses. Seetõttu nõustub siseaudiitor tõsisajaga, et avalikus sektoris riigi nimel järelevalvet tegev asutus peaks ka näima parima tava etalonina. Välishindajate soovitusena elluviimiseks on vaja muuta FIS § 7 ja lisada nõukogule õiguseid. Seaduse muutmise protsessi saab algatada nõukogu.

Siseaudiitori hinnangul täideti nõukogu ja juhatuse otsuseid 2018. aastal hästi. Juhtimis- ja kontrollsüsteem toimis üldjoontes põhjendatud ootuste kohaselt.

Siseaudiitori hinnangul suhtusid Finantsinspektsiooni töötajad huvide konflikti ennetamisse piisavalt vastutustundlikult. Huvide konflikti ennetamise meetmed vastasid seaduse nõuetele.

Raivo Linnas
siseaudiitor

A large, light green outline of the number 5 is centered on the page. The background features a faint, circular watermark of the logo of the Financial Supervisory Authority of Estonia, which includes a lion and the text 'FINANTSINSPEKTSIOON' and 'JÄRELEVALVETEGEVUS'.

FINANTSINSPEKTSIOONI
JÄRELEVALVETEGEVUS

Finantsinspeksiooni üks oluline ülesanne on kaasa aidata Eesti finantssektori tõhususe kasvule, süsteemsete riskide vältimisele ja kuritegelikul eesmärgil ära kasutamise tõkestamisele. Järelevalve töö on ka tagada, et finantsasutused suudavad täita kliendi suhtes võetud kohustusi, klientidele esitatakse õiget ja täielikku teavet ja kliente koheldakse õiglaselt.

TEGEVUSLUBADE VÄLJASTAMINE JA KEHTETUKS TUNNISTAMINE

Finantsinspeksioon väljastas 2018. aastal kuus tegevusluba ja tunnistas kehtetuks või osaliselt kehtetuks samuti kuus tegevusluba.

Krediidiandjate ja -vahendajate seaduse alusel anti välja üks krediidiandja tegevusluba ja üks kredidivahendaja tegevusluba. Kaks krediidiandja tegevusluba tunnistati kehtetuks ettevõtte enda taotluse alusel ja kaks krediidiandjat võtsid oma tegevusloa taotluse menetluse kestel tagasi.

Lisaks väljastati kaks investeerimisühingu tegevusluba ja kaks makseasutuse tegevusluba, millest üks tegevusluba väljastati erandiga kontoteabe teenuse osutamiseks. Kaks makseasutuse tegevusluba tunnistati makseasutuse enda taotluse alusel kehtetuks.

Ühele fondivalitsejale väljastati investeerimisühingu

tegevusluba, mille järel tunnistati tema fondivalitseja tegevusluba kehtetuks. Ühe eurofondi valitseja tegevusluba tunnistati fondivalitseja taotluse alusel osaliselt kehtetuks.

Kuuel korral võttis tegevusloa taotleja menetluse kestel taotluse tagasi ja kaheksal korral jäeti tegevusloa taotlus läbi vaatamata.

Euroopa Keskpank tunnistas Finantsinspeksiooni ettepanekul kehtetuks ühe Eesti panga tegevusloa. Ühel korral andis Euroopa Keskpank Baltimaades tegutsevatele pankadele loa piiriüleseks ühinemiseks.

Aasta alguses jõustunud makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse uue redaktsiooniga võeti üle makseteenuste direktiivi (PSD) uus redaktsioon PSD2, millega tegevusloastati Eesti turul kaks uut makseteenust: makse algatamise ja kontoteabe teenus. Makse algatamise ja kontoteabe teenuse pakkumiseks peavad maksekontode haldajad tagama, et nende teenuste osutamise õigusega isikutel on juurdepääs kliendi maksekontole.

Sektor ja äriühing	Finantsinspeksiooni juhatuse otsus	Kuupäev
KREDIIDIASUTUSED		
Versobank AS	Euroopa Keskpank koostöös Finantsinspeksiooniga tunnistas krediidiastutuse tegevusloa kehtetuks	26.03.2018
FONDIVALITSEJAD		
Aktsiaselts KAWE KAPITAL	Fondivalitseja tegevusluba tunnistati kehtetuks	27.04.2018
Aktsiaselts Trigon Asset Management	Eurofondi valitseja tegevusluba tunnistati osaliselt kehtetuks	07.05.2018
INVESTEERIMISÜHINGUD		
AS Redgate Capital	Väljastati investeerimisühingu tegevusluba	12.02.2018
Aktsiaselts KAWE KAPITAL	Väljastati investeerimisühingu tegevusluba	27.04.2018
KREDIIDIANDJAD		
Blond Finance OÜ	Väljastati krediidiandja tegevusluba	22.01.2018
Credit Plus Capital OÜ	Krediidiandja tegevusluba tunnistati kehtetuks	27.02.2018
Laenupunkt OÜ	Krediidiandja ja hüpoteekkrediidiandja tegevusluba tunnistati kehtetuks	17.12.2018
KREDIIDIVAHENDAJAD		
Credible Finance OÜ	Väljastati kredidivahendaja tegevusluba	02.05.2018
MAKSEASUTUSED		
Osaühing GRAPE TAX-FREE	Makseasutuse tegevusluba tunnistati kehtetuks	26.02.2018
Ühisarveldused AS	Väljastati makseasutuse tegevusluba	11.06.2018
OÜ Krediidiregister	Makseasutuse tegevusluba väljastati erandiga	17.12.2018
Meieni OÜ	Erandi luba osutada rahasiirde teenust tunnistati kehtetuks	20.12.2018

INVESTEERIMIS- JA PENSIONIFONDIDE REGISTREERIMINE, TINGIMUSTE MUUDATUSED JA MUUD MENETLUSED

Finantsinspeksioon kooskõlastas 2018. aastal ühe uue kohustusliku pensionifondi tingimused ja seitsme investeerimisfondi tingimuste muudatused. Tingimusi muutnud investeerimisfondide seas on nii pensionifondid kui ka avalikud investeerimisfondid. Tingimuste menetlemisel kontrollib Finantsinspeksioon, kas fondivalitseja on investeeringu tegemiseks esitanud asjakohase ja seaduses nõutud teabe ning kas see on esitatud osakomaniku vaatest täielikult ja arusaadavalt.

Üks vabatahtlik pensionifond sai fondide ühinemise loa ja üks fond sai loa fondide piiriüleseks ühinemiseks. Likvideerimisluba väljastati ühele investeerimisfondile.

Allpool olevas tabelis on loetletud 2018. aastal läbi viidud menetlused, mis on seotud tegevusloa alusel valitsetud fondidega.

Avalike investeerimis- ja pensionifondide valitsemiseks on vaja tegevusluba, mille annab välja või tunnistab kehtetuks Finantsinspeksioon. Mitteamalikke investeerimisfonde on lubatud valitseda ka pärast väikefondi valitseja tegevuse registreerimist Finantsinspeksioonis.

Finantsinspeksioon registreeris 2018. aastal kaheksa väikefondi valitseja tegevuse. Eestis on registreeritud kokku kahekümne tegevusloata väikefondi valitseja tegevus. Tegevusloata väikefondi valitsejal ei ole lubatud fonde avalikult pakkuda ja Finantsinspeksioon nende üle järelevalvet ei tee. Väikefondi valitsejad esitavad regulaarselt aruande, mille Finantsinspeksioon edastab Euroopa Väärtpaberiturujärelevalvele (ESMA) aruandluse ja statistika kogumiseks. Seda vajatakse finantsturgude riskide hindamiseks.

Investeerimis- ja pensionifond	Finantsinspeksiooni juhatuse otsus	Kuupäev
LHV Pensionifond Intress Pluss	Anda luba teise investeerimisfondiga ühinemiseks	08.01.2018
Trigon Uus Euroopa Fond	Anda luba teise investeerimisfondiga piiriüleseks ühinemiseks	15.01.2018
Avaron Ida-Euroopa Võlakirjafond	Anda luba investeerimisfondi likvideerimiseks	22.01.2018
Investeerimisfond Avaroni Privaatportfell	Kooskõlastada tingimuste muudatused	26.02.2018
LHV Pensionifond Eesti	Kooskõlastada uue investeerimisfondi tingimused	19.03.2018
Trigon Balti Fond	Kooskõlastada tingimuste muudatused	09.04.2018
Trigon Venemaa Top Picks Fond	Kooskõlastada tingimuste muudatused	09.04.2018
Tuleva Maaailma Aktsiate Pensionifond	Kooskõlastada tingimuste muudatused	10.09.2018
Tuleva Maaailma Võlakirjade Pensionifond	Kooskõlastada tingimuste muudatused	10.09.2018
LHV Pensionifond XS	Kooskõlastada tingimuste muudatused	08.10.2018
LHV Pensionifond S	Kooskõlastada tingimuste muudatused	08.10.2018

ISIKUTE SOBIVUSE HINDAMINE

Isikule, kes soovib olla finantsjärelevalve all oleva ettevõtte juht või omada selles olulist osalust, on seadustega kehtestatud ranged sobivusnõuded. Finantssektoris reguleeritud ametikohtadel tegutsevate isikute varasemad teod peavad olema ausad ja usaldusväärsed ning vastama kohalduvatele nõuetele.

Finantsinspeksioon viis 2018. aastal läbi 280 sobi-

vusmenetlust, mille käigus kontrolliti isiku vastavust seadusenõuetele ja tema sobivust finantssektoris. Üle viiendiku sobivusmenetluse käigus hinnatud isikutest ei vastanud nõuetele.

Finantsinspeksioon kehtestas sobivusmenetluse juhendi, mille eesmärk on selgitada sobivusmenetluse protseduure ja põhimõtteid. Lisaks töötas Finantsinspeksioon turuosalistele välja uued küsimustikud, mis hõlbustavad juhi nõuetele vastavuse kontrollimist, kuna juhi vastavuse eest peab hoolitsema eelkõige juht ja turuosaline ise.

OLULISE OSALUSE MENETLUSED

2018. aastal esitasid Finantsinspeksioonile olulise osaluse omandamise taotluse 55 isikut

27 järelevalvesubjektist. Olulise osaluse luba väljastati 46 isikule 17 järelevalvesubjektis. Olulise osaluse menetlus jäeti läbi vaatamata kolme isiku puhul kahes järelevalvesubjektis ning taotluse võttis ise tagasi 13 isikut kuues järelevalvesubjektis.

KINDLUSTUSVAHENDAJATE NIMEKIRJA KANDMINE JA SEALT KUSTUTAMINE

Eestis tegutsevad kindlustusvahendajatena kindlustusmaaklerid ja -agendid. Mõlemad peavad seaduse järgi olema kantud kindlustusvahendajate nimekirja.

Kindlustusmaakleri ja kindlustusagendi tegevuses on põhimõttelised erinevused: kindlustusmaakler esindab

kliendi, kindlustusagent aga kindlustusseltsi huve. Kindlustusagendi kannab nimekirja talle tegevuseks volituse andnud kindlustusselts. Kindlustusandja vastutab nimekirjakannete õigsuse eest.

Selleks, et kindlustusmaakler kindlustusvahendajate nimekirja kantaks, peab ta esitama Finantsinspeksioonile kirjaliku avalduse. 2018. aastal lisas Finantsinspeksioon kindlustusvahendajate nimekirja ühe ja kustutas sealt kaks kindlustusmaaklerit.

Kindlustusmaakler	Finantsinspeksiooni juhatuse otsus	Kuupäev
Insta Insurance Broker OÜ	Kanda kindlustusvahendajate nimekirja	09.04.2018
Confido Kindlustusmaakler OÜ	Kustutada kindlustusvahendajate nimekirjast	15.08.2018
Black4Yacht Kindlustusmaakler OÜ	Kustutada kindlustusvahendajate nimekirjast	27.09.2018

LOA VÄLJASTAMINE PIIRIÜLESE TEENUSE PAKKUMISEKS

Finantsasutus, kes soovib osutada oma tegevusloas sätestatud teenuseid teises Euroopa Majanduspiirkonna riigis

ja asutada selleks teise riigi territooriumil filiaali, peab oma kavatsusest Finantsinspeksioonile teada andma ning esitada seaduses nõutud andmed ja dokumendid.

Finantsinspeksioon andis 2018. aastal piiriüleste teenuste osutamise loa ühele makseasutusele, ühele pangale, ühele kindlustusmaaklerile ja ühele investeerimisühingule.

Sektor ja äriühing	Finantsinspeksiooni juhatuse otsus	Kuupäev
MAKSEASUTUSED		
Wallester AS	Väljastada luba osutada piiriüleseid teenuseid Soomes, Lätis, Leedus, Rootsis, Norras ja Taanis	01.10.2018
KINDLUSTUSMAAKLERID		
Marsh Kindlustusmaakler AS	Väljastada teatis piiriülese teenuse osutamiseks Ungaris	28.11.2018
KREDIIDIASUTUSED		
AS LHV Pank	Väljastada luba osutada piiriüleseid teenuseid Belgias	05.03.2018
AS LHV Pank	Väljastada luba osutada piiriüleseid teenuseid Saksamaal ja Austrias	18.06.2018
INVESTEERIMISÜHINGUD		
AS Redgate Capital	Väljastada luba osutada piiriüleseid teenuseid Lätis ja Leedus	25.06.2018

LOA VÄLJASTAMINE VÄLISRIIGIS FILIAALI ASUTAMISEKS VÕI SULGEMISEKS

Finantsasutus, kes soovib osutada oma tegevusloas sätestatud teenuseid teises Euroopa Majanduspiirkonna riigis

ja asutada selleks teise riigi territooriumil filiaali, peab oma kavatsusest Finantsinspeksioonile teada andma ning esitama seaduses nõutud andmed ja dokumendid.

Finantsinspeksioon andis 2018. aastal ühele pangale ja ühele fondivalitsejale loa asutada välisriigis filiaal. Ühe investeerimisühingu välisriigis asuv filiaal lõpetas tegevuse.

Sektor ja äriühing	Finantsinspeksiooni juhatuse otsus või äriühingu teavitus	Kuupäev
KREDIIDIASUTUSED		
Luminor Bank AS	Koostöös Euroopa Keskpangaga väljastati luba asutada filiaal Lätis ja Leedus	09.04.2018
FONDIVALITSEJAD		
Limestone Platform AS	Teave filiaali asutamise kohta edastati Luksemburgi finantsjärelevalveasutusele	23.10.2018
INVESTEERIMISÜHINGUD		
Admiral Markets AS	Lõpetati Tšehhis asuva filiaali tegevus	02.07.2018
Admiral Markets AS	Lõpetati Rumeenias asuva filiaali tegevus	16.07.2018

VÄLISRIIGI ÄRIÜHINGUTE FILIAALIDE ASUTAMINE VÕI TEGEVUSE LÕPETAMINE EESTIS

Finantsasutused, kes tegutsevad Euroopa Majanduspiirkonna riigis ja soovivad asutada filiaali Eestis, ei pea selleks Finantsinspeksioonilt tegevusluba taotlema. Küll aga peavad nad sellest oma finantsjärelevalveasutuse kaudu Finantsinspeksiooni teavitama ning

esitama kõik vajalikud andmed ja dokumendid.

Seaduse järgi võib Finantsinspeksioon vajaduse korral teha otsuse või teavituse nõuete kohta, mida äriühing peab Eestis järgima. Otsuse teeb Finantsinspeksioon teatavaks päritoluriigi finantsjärelevalveasutusele.

Välisriigi äriühingute filiaalidest alustasid Eestis tegevust Nordea Bank Abp, Intus Financial Services Oy Ltd, Marine Insurance Services SIA, GrECO JLT Specialty GmbH ja SEB Dzīvības apdrošināšana filiaal. Tegevuse lõpetas GrECO JLT Baltic GmbH filiaal.

Sektor ja äriühing	Finantsinspeksiooni juhatuse otsuse või teavituse edastamise kuupäev
KREDIIDIASUTUSED	
Nordea Bank Abp filiaal	25.09.2018
KINDLUSTUSMAAKLERID	
Intus Financial Services Oy Ltd Eesti filiaal	10.01.2018
Marine Insurance Services SIA Eesti filiaal	31.07.2018
GrECO JLT Specialty GmbH Eesti filiaal	30.11.2018
GrECO JLT Baltic GmbH Eesti filiaal	30.11.2018
KINDLUSTUSANDJA	
SEB Dzīvības apdrošināšana filiaal	03.12.2018

PIIRIÜLESTE FINANTSTEENUSTE PAKKUMINE EESTIS

Finantsasutused, kes tegutsevad Euroopa Majanduspiirkonna riigis ja soovivad osutada Eestis teenuseid piiriüleselt, ei pea selleks taotlema Finantsinspeksioonilt tegevusluba. Nad võivad alustada Eestis tegevust siis, kui nende koduriigi

järelevalveasutus on edastanud Finantsinspeksioonile vajaliku teavituse.

Makseasutused ja e-raha asutused võivad Eestis piiriüleselt teenuseid osutada juhul, kui päritoluriigi järelevalveasutus teatab Finantsinspeksioonile, et piiriüleste teenuste osutamist ei keelata ega piirata.

2018. aastal piiriüleste teenuste pakkujate arv Eestis kasvas.

Piiriüleste teenuste pakkujad Eestis	Arv 2017. aasta lõpus	Arv 2018. aasta lõpus
Pangateenused	342	351
Krediidivahendamise teenused	10	22
Investeeringiteenused	1877	1931
Kahjukindlustusteenused	462	470
Elukindlustusteenused	80	111
Kindlustusmaakleri teenused	1107	1172
Kindlustusagendi teenused	1486	1498
Fondivalitsemise teenused	75	83
Investeeringufondide teenused	148	154
E-raha teenused	151	174
Makseteenused	349	333

2018. aastal väljastatud tegevusload

2

INVESTEERIMISÜHINGU
TEGEVUSLUBA

1

KREDIIDIANDJA
TEGEVUSLUBA

1

KREDIIDIVAHENDAJA
TEGEVUSLUBA

2

MAKSEASUTUSE
TEGEVUSLUBA

2018. aastal kehtetuks tunnistatud tegevusload

1

KREDIIDIASUTUSE
TEGEVUSLUBA

2

KREDIIDIANDJA
TEGEVUSLUBA

1

FONDIVALITSEJA
TEGEVUSLUBA

2

MAKSEASUTUSE
TEGEVUSLUBA

KAPITALIJÄRELEVALVE

Kapitalijärelevalve põhieesmärk on kaasa aidata finantssüsteemi stabiilsusele ja usaldusväärsele, hinnates organisatsiooni ja juhtimist ning kapitali piisavust võetud riskide katmiseks.

PANGAD

Pankade järelevalve fookuses olid 2018. aastal pankade sisekontrollisüsteemide, üldjuhtimise, riskijuhtimise ja kontrolli korraldus ja toimimine ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaga seotud operatsiooniriskid ja talitluspidevus.

Samuti tehti ettevalmistusi Luminor Bank ASi piiriüleseks ühinemiseks. Pärast ühinemist 2019. aastal hakkab panga ja tema filiaalide üle välisriikides järelevalvet tegema Finantsinspeksioon kui panga koduriigi pädev asutus koos Euroopa Keskpangaga vastavalt õigusaktides sätestatud pädevuste jaotusele.

JÄRELEVALVE OLULISTE PANKADE ÜLE

Kui tegemist on pangaga, mida loetakse Euroopa ühtse järelevalvemehhanismi mõistes süsteemselt oluliseks, vastutab panga kapitalijärelevalve eest Euroopa Keskpang. Koostöös Finantsinspeksiooni spetsialistidega koordineerib Euroopa Keskpang oma tegevust iga panga jaoks eraldi loodud ühtsetes järelevalverühmades. Eestis olid 2018. aastal sellised pangad AS SEB Pank, Swedbank AS ja Luminor Bank AS.

Ühtsed järelevalverühmad andsid 2018. aastal olulistele pankadele järelevalvehinnangu ja analüüsisid nende finantsseisundi taastamise kavasad. Lisaks hinnati eriteemana pankade valmisolekut rakendada uut rahvusvahelist finantsaruandlusstandardit (IFRS 9). Järelevalvelise hindamise ja finantsseisundi taastamise kava hindamise tulemuseks oli kolleegiumi ühisotsus. Finantsseisundi taastamise kava ühisotsus sisaldab nõudeid pangale, kuidas kava parandada. Järelevalvelise läbivaatamise ja hindamise protsessi ühisotsusega antakse hinnang grupi riskidele ja kapitalivajadusele. IFRS 9 hindamise projekti tulemusena esitasid ühtsed järelevalverühmad pankade kirjaliku ülevaate tuvastatud puudustest ja nõutavatest tegevustest ning pangad andsid puuduste kõrvaldamise kohta aru. Hinnangute andmiseks kohtuvad ühtsete järelevalverühmade liikmed regulaarselt pankade esindajatega ja analüüsid pankade esitatud teavet. Olulistest pankades tehti ka kohapealseid kontrole.

Koostöös Euroopa Keskpangaga alustati pankade krediidiriski sisemudelite põhjaliku hindamise (*targeted review of internal models*, TRIM) projektiga, mille käigus hinnatakse sisemudeleid, nende valideerimist, sisekordi, sisemudelitega seotud organisatoorset ülesehitust ja sisekontrollisüsteeme. Selle ülesande eesmärk on rakendada ühtselt kogu Euroopa ühtse järelevalvemehhanismi (SSM) ulatuses sisemudelite kasutamisel ja hindamisel ühesuguseid standardeid.

2018. aastal loodi uus ühtne järelevalverühm selleks, et teha järelevalvet Luminor Bank ASi üle, kes liikus veebruaris Euroopa Keskpanga otsese järelevalve alla. Luminori ühtsesse järelevalverühma kuuluvad liikmed

Euroopa Keskpangast ja Finantsinspeksioonist, aga ka Läti ja Leedu järelevalveasutustest. Selline koosseis on SSMi raamistikus erakordne, sest filiaali asukohariigi järelevalveasutused ei pea ühtsete järelevalverühmade töös osalema.

2018. aastal oli Luminor Bank ASi järelevalves tähtsal kohal piiriülese ühinemise taotluse menetlus. Suvel päädis see Euroopa Keskpanga otsusega anda pangale luba piiriüleseks ühinemiseks nõnda, et peakontor hakkab asuma Eestis. Ühinemisega seoses hinnati ka Luminor Bank ASi filiaalide asutamist Lätis ja Leetu.

Lisaks korraldati Nordea peakontori Rootsist Soome kolimise tõttu olulise osaluse omandamise menetlus, mille käigus hinnati, kas Nordea Soome pangandusgrupp sobib Luminori üheks omanikuks. Menetlus viidi läbi koostöös Soome järelevalveasutuse ja Euroopa Keskpangaga.

JÄRELEVALVE VÄHEM OLULISTE PANKADE ÜLE

Ühtse järelevalvemehhanismi mõistes süsteemselt vähem oluliste pankade järelevalve eest vastutab Finantsinspeksioon, kes teeb koostööd Euroopa Keskpangaga.

Finantsinspeksioon esitas 2018. aasta veebruaris Euroopa Keskpangale formaalse taotluse tunnistada kehtetuks Versobank ASi tegevusluba. Euroopa Keskpang tegi tegevusloa kehtetuks tunnistamise otsuse 26. märtsil 2018. Panga tegevusluba tunnistati kehtetuks seadusenõuete olulise ja pikaajase rikkumise tõttu eelkõige rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonnas. Pärast tegevusloa kehtetuks tunnistamist maksis Tagatisfond Versobank ASi hoiustajatele välja hüvitised tagatud hoiuste ulatuses vastavalt seadusele. Panga likvideerimise protsess kulges sujuvalt ja tõrgeteta.

Nii nagu varasematel aastatel osales Finantsinspeksioon ka 2018. aastal Euroopa Keskpanga temaatilistes analüüsid. Fookuses oli endiselt IFRS 9-le üleminek. Analüüs ei keskendunud IFRS 9 mõju hindamisele, vaid pankade sise-eeskirjade valmisolekule rakendada IFRS 9 põhimõtteid. 2018. aastal hakati planeerima temaatilist analüüsi laenuväljastamise tingimuste kohta, et tuvastada, kas vähem oluliste pankade laenuitingimused on nõrgenenud ja kas see on avaldanud mõju laenukasvule.

Lisaks andis Finantsinspeksioon Euroopa Keskpangale ülevaate süsteemselt vähem oluliste pankade ärimudelistest ja riskiprofiilidest, Finantsinspeksiooni olulisematest järelevalvetoimingutest ja -otsustest 2018. aastal, ning 2019. aasta järelevalveprioriteetidest ja eesmärkidest saavutamiseks kavandatud tegevustest.

Finantsinspeksiooni tähelepanu all olid endiselt vähem oluliste pankade sisekontrollisüsteemid, kiire laenukasvuga kaasnevad riskid ja nendega seotud kapitalijuhimine. Finantsinspeksioon juhtis neile valdkondadele

tähelepanu oma iga-aastases järelevalvehinnangus ja määras vajaduse korral täiendavad kapitalinõuded.

Eesti vähem olulised pangad jätkasid 2018. aastal finantsseisundi taastamise kavade parandamist ning esitasid muudetud kavad Finantsinspeksioonile hindamiseks. Kavade eesmärk on tagada, et pangad oleksid kriisilukorras jätkusuutlikud ja ärikestlikud. Ehkki kavade kvaliteet oli varasemaga võrreldes märksa parem, leidis Finantsinspeksioon neis siiski mõningaid puudusi. Vajakajäämisi esines peamiselt stsenaariumide piisavuses, juhtimiskorralduse üksikasjalikkuses ja taastemeetmete mõjuanalüüsid. Pangad peavad parandustega kavad esitama 2019. aastal.

JÄRELEVALVELISE LÄBIVAATAMISE JA HINDAMISE PROTSESS (SREP)

Finantsinspeksioon hindab ja mõõdab korrapäraselt iga pangaga seotud riske. Seda tegevust nimetatakse järelevalvelise läbivaatamise ja hindamise protsessiks ehk lühidalt SREPiks. Finantsinspeksioon koostas 2018. aastal iga-aastase SREPi hinnangu pankade riskiprofiilile ning nende kapitaliseerituse ja likviidsuse piisavusele. SREPi tulemusel valmib kõigi pankade kohta aruanne, milles antakse hinnang 33 valdkonna kohta. See hinnang sisaldab Finantsinspeksiooni arvamust panga kapitali- ja likviidsusvajaduse kohta.

Lisaks viis Finantsinspeksioon SREPi raames läbi krediidiriski stressitesti, mille käigus hinnati kõigi Eestis tegutsevate pankade laenuportfellide käitumist negatiivse mõjuga majanduskeskkonna stsenaariumi korral. Hinnati nii pankade maksekäitumisest kui ka tagatisvarade väärtuse langusest tulenevat võimalikku laenukahju. Testi tulemused näitasid, et pangad on võimaliku krediidišoki suhtes üldiselt hästi kapitaliseeritud.

Juhul, kui mõne panga regulatiivne kapitalinõue ei ole riskide katmiseks piisav, võib Finantsinspeksioon SREPi raames määrata täiendava kapitalinõude. 2018. aastal määrati vähem oluliste pankade täiendavaks kapitalinõudeks 52 miljonit eurot, mis on 43% võrra suurem kui regulatiivne nõue. Oluliste pankade puhul oli täiendav kapitalinõue 234 miljonit eurot ehk 34% suurem kui regulatiivne nõue. Nii vähem oluliste kui ka oluliste pankade täiendavast kapitalinõudest oli suurim osa määratud krediidiriski valdkonnas. Lisaks krediidiriski valdkonnale on vähem olulistele pankadele täiendavad kapitalinõuded määratud ka strateegilise riski ja pangaportfellig tuleneva intressiriski katteks.

MUU JÄRELEVALVETEGEVUS

2018. aastal tegi Finantsinspeksioon pankades viis kohapealset kontrolli 22 riskivaldkonnas. Nende käigus keskenduti sisekontrollisüsteemidele ning üldjuhtimise, riskijuhtimise ja -kontrolli korraldusele. Lisaks hinnati üksikute riskivaldkondade juhtimist ja kontrolli, samuti

aruandluse toimimist ning juhtide ja võtmeisikute sobivusmenetluse protseduure ja protsesse. Kohapealsete kontrollide tulemusel tegi Finantsinspeksioon rohkem kui sada tähelepanekut, mille kohta pidid pangad esitama selgitused. Tähelepanekud olid peamiselt seotud ebapiisavate või ebatäpsete sise-eeskirjadega ning sisekontrollisüsteemi protsesside mittetoimimisega. Ikka veel esines probleeme ka kontrollfunktsioonide toimimises ja sisearuandluse korralduses.

Finantsinspeksioon koos Tagatisfondiga jätkas 2018. aastal tagatisskeemi stressitestimist. Testi üks osa on hinnata pankade võimet esitada Tagatisfondile andmeid hüvitamisele kuuluvate hoiuste kohta ning ühtlasi Tagatisfondi suutlikkust neid andmeid vastu võtta ja töödelda. Aasta jooksul viidi test läbi neljas väiksemas pangas. Testi käigus märkimisväärsed puudused ei leitud. Finantsinspeksioon ja Tagatisfond jätkavad testide läbiviimist 2019. aastal.

KINDLUSTUSANDJAD

Kindlustusandjate kapitalijärelevalves keskendus Finantsinspeksioon 2018. aastal iga kindlustusandja kohta põhjaliku analüüsi koostamisele. Analüüsi alusel anti kindlustusandjale hinnang ja koostati järgneva aasta järelevalvekava.

Finantsinspeksioon tuvastab ja hindab riskianalüüsi raamistiku abil riske, mis võivad mõjutada kindlustusandjate finantsseisundit ja võimet täita oma kohustusi klientide suhtes. Riskianalüüsi raamistiku kasutamise tulemusena valmis 2018. aastal kindlustusandjate kohta üksikasjalik järelevalvearuanne (SRP aruanne), kus anti muu hulgas hinnang kindlustusandja ärimudelile, strateegiale, juhtimissüsteemile ja riskidele. Kokkuvõtte järeldustest esitati tagasisidena kindlustusandjatele. Üldise hinnanguna võib öelda, et seltside esitatavate aruannete kvaliteet, mis on SRP hinnangu koostamise üks sisend, vajab parandamist.

2018. aastal viis Finantsinspeksioon kindlustusandjate seas läbi neli kohapealset kontrolli, et hinnata 24 funktsiooni ja riski. Kontrollide käigus hinnati muu seas üldjuhtimise, riskijuhtimise ja kontrollfunktsioonide toimimist, tehniliste eraldiste arvutamise meetoodikat, järelevalvearuannete koostamist, kapitalinõuete arvutamist, juhtide sobivuse hindamist ning huvide konfliktide vältimist. Finantsinspeksioon juhtis pärast kontrole kindlustusandjate tähelepanu rohkem kui sajale asjaolule, mis vajasisid parandamist või sisemist analüüsi. Puudusi leidis kõigis valdkondades, näiteks olid kindlustusandjate sise-eeskirjad ebapiisavad või ajakohastamata. Vigu leidis ka aruannete koostamises ja kontrolliprotsessides.

2018. aasta alguses korraldas Finantsinspeksioon turuosalistele teabepäeva, kus anti ülevaade senisest kogemusest kindlustusdirektiivi Solventsus II rakedamisel, jagati sellega seoses tähelepanekuid ja tutvustati järelevalvekavu.

Kuna suurematel Eesti kindlustusandjatel on filiaalid Lätis ja Leedus ning nende riikide kindlustusandjad omakorda pakuvad teenuseid Eestis tegutsevate filiaalide kaudu, on oluline teha koostööd Läti ja Leedu järelevalveasutustega. 2018. aastal toimus iga-aastane kohtumine, kus Balti riikide finantsjärelevalveasutused andsid ülevaate kindlustusandjate riskihindamistest ja olukorrast kohalikul kindlustusturul ning jagasid oma kogemusi probleemide lahendamisel.

INVESTEERIMISÜHINGUD

Investeeringisühingute puhul olid 2018. aastal Finantsinspeksiooni tähelepanu all investeeringisühingute sisekontrollisüsteemid, tururiskide juhtimine, kapitalinormatiivi täitmine ning Ühendkuningriigi Euroopa Liidust väljaastumise võimalik kõrvalmõju. Finantsinspeksioon tugines investeeringisühingute üle järelevalvet tehes järelevalvearuannetele ja erakorraliste teabenõuete teel saadud teabele.

Kohapealseid kontrole investeeringisühingutes 2018. aastal ei tehtud, kuid pideva järelevalvega jälgiti, et varasemate kontrollide käigus tuvastatud puudused saaksid käsitletud.

Investeeringisühingutele on Finantsinspeksiooni ettekirjutustega kehtestatud olulises mahus täiendavaid kapitalinõudeid. 2018. aasta lõpu seisuga moodustasid täiendavad kapitalinõuded 12 miljonit eurot. Investeeringisühingud peavad hoidma kapitali, mis on kaks korda suurem kui määrusega sätestatud kapitalinõue. Investeeringisühingute puhul tulenevad täiendavad kapitalinõuded peamiselt operatsiooniriskist, valuuta- ja muudest tururiskidest.

FONDIVALITSEJAD

Fondivalitsejate kapitalijärelevalves keskendus Finantsinspeksioon 2018. aastal fondivalitsejate finantsseisundi, riskiprofiili, kasumlikkuse ja usaldatusnõuete täitmise hindamisele. Samuti hinnati investeeringisühingute seaduse muudatuste mõju fondivalitsejate kasumlikkusele ja kapitaliseeritusele. Seaduse muudatuse mõju on suurim pensionifondi fondivalitsejate tulubaasile.

Kohapealseid kontrole fondivalitsejate seas 2018. aastal ei tehtud. Pideva järelevalvega jälgiti, et varasemate kontrollide käigus tuvastatud puudused saaksid kõrvaldatud.

MAKSEASUTUSED

Makseasutuste kapitalijärelevalves oli 2018. aastal Finantsinspeksiooni fookuses omavahendite nõude täitmine, tegevuse järjepidevus ning sisekontrollisüsteemide toimimine.

Omavahendite nõude täitmise tagamiseks ja kontrolliks on Finantsinspeksioon kehtestanud ühele makseasutusele täiendava aruandluskohustuse koos teavitamiskohustusega kapitali kaasamise plaani täitmise kohta. Finantsinspeksioon on olnud veel ühe makseasutusega pikaajalises dialoogis, juhtides varakult turuosalise tähelepanu omavahendite minimaalsuuruse tõenäolisele kasvule ja omavahendite suurendamise vajadusele.

Ühes makseasutuses tehti kohapealne kontroll, et hinnata muu hulgas üldjuhtimise ja sisekontrollisüsteemide toimimisega seotud protsesse ning järelevalvearuandluse õigsust. Puudusi tuvastati kõikides kontrollitud valdkondades. Lisaks tegi Finantsinspeksioon ühele makseasutusele ettekirjutuse, millega ta kohustas makseasutust kõrvaldama 2017. aastal kohapealises kontrollis tuvastatud puudused.

13. jaanuaril 2018 jõustunud makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse muudatuste tõttu korraldas Finantsinspeksioon makseasutustele infopäeva, kus tutvustati peamisi muudatusi.

INFOTEHNOLOOGILISED RISKID

Infotehnoloogiliste riskide hindamisel analüüsis Finantsinspeksioon 2018. aastal pankade äritegevuse katkestuste ja süsteimiriketega seonduvaid intsidente ja kahjujuhtumeid. Tulemusi kasutatakse järelevalvetegevuste planeerimisel. Lisaks hindas Finantsinspeksioon Eestis tegutsevate kindlustusandjate IT-riskide vähendamise meetmeid.

Finantsinspeksioon osales Euroopa uue makseteenuste direktiivi PSD2 alusel kehtestatava Euroopa Komisjoni rakendusmääruse ja uute suuniste väljatöötamises. Määrusega täiendatakse PSD2 määrust regulatiivsete tehniliste standarditega, mis käsitlevad kliendi tugevat autentimist ning ühiseid ja turvalisi teabevahetuse avatud standardeid. Seda kohaldatakse alates 14. septembrist 2019. Suuniste eesmärk on abistada turuosalisi ja järelevalveasutusi, et tagada regulatiivsete tehniliste standardite sujuv, läbipaistev ja ühesugune rakendamine. 2019. aastal jätkuvad ettevalmistused uue määruse kohaldamiseks, et makseteenuste pakkujad oleksid tähtajaks valmis.

Seoses nimetatud määrustega lõpetavad makseteenuste osutajad järk-järgult nõrkade autentimisvahendite kasutamise. Finantsinspeksioon kaardistas alternatiivsetele autentimisvahenditele ülemineku protsessi ja saatis makseteenuste pakkujatele järelepärimisi eri autentimisvahendite kasutuse kohta. Aasta jooksul vähenes märkimisväärselt nende klientide hulk, kes kasutasid aktiivselt paroolikaarti.

Finantsinspeksioon analüüsis, kuidas on Eestis tegutsevate kindlustusandjate IT-riskide vähendamise meetmed vastavuses Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendiga „Nõuded finantsjärelevalve subjekti

infotehnoloogia ja infoturbe korraldusele". Juhendi eesmärk on sisustada infotehnoloogia ja infoturbe korralduse miinimumnõudeid finantssektori ettevõtete tehnoloogiaalaseks töökorralduseks, et suurendada finantssektori tõhusust ning vähendada süsteemseid ja operatsioonilisi riske. Finantsinspeksioon hindas nõuete täitmist enesehindamisküsimustiku vastuste analüüsiga. Analüüsist selgus, et kindlustusandjate endi hinnangul on olukord kõige parem talitluspidevuse ja varunduse ning intsidentide halduse valdkondades. Kõige kehvemalt hinnati aga infosüsteemide seire ja logide valdkonda. Läbiv tendents on tööprotsesside digiteerimine, et vähendada käsitsi tehtava töö mahtu.

2018. aastal lõppes talitluspidevuse korraldusega seotud soovitusliku juhendi ajakohastamine. Talitluspidevuse planeerimine on protsess, millega järelevalvesubjektid kindlustavad oma tegevuse jätkuvuse või taastamise, sealhulgas klientidele teenuste pakkumise erakorraliste sündmuste korral. Toimiv talitluspidevuse planeerimise protsess tagab, et ettevõtja on valmistunud erakorralisteks katkestusteks äritegevuses, mis ei sõltu temast, ja tal on plaan, kuidas oma tegevust jätkata ja võimalikke kahjusid vähendada.

Tavapärase kvartalianalüüsi käigus analüüsiti muu hulgas pankade äritegevuse katkestuste ja süsteemiriketega seonduvaid intsidente ja kahjujuhtumeid. Aastatel 2016–2018 tehtud analüüsid näitavad, et pankade äri- katkestuste ja IT-intsidentide tase on olnud väikses tõusutrendis. Intsidentide arvu kasv ei tulene mitte protsesside ja kontrollide halvenemisest, vaid aruandluse parandamisest. Mõju on avaldanud ka see, et pangad on oma IT-teenuseid ja -lahendusi ümber kujundanud.

JÄRELEVALVELINE ARUANDLUS

Finantsinspeksioonil on oma ülesannete täitmiseks vaja andmeid, millest enamik kogutakse regulaarsetest järelevalvearuannetest. Finantsinspeksioon osaleb järelevalvearuannete sisu, koostamist ja esitamist reguleerivate õigusaktide ettevalmistamises, et tagada järelevalve tegemiseks vajalike andmete kogumine, lähitudes andmete kogumise optimaalsuse ja proportsionaalsuse põhimõttest.

Aruannete koostamise ja esitamise kulude vähendamiseks teeb Finantsinspeksioon koostööd Eesti Pangaga, et järelevalvesubjektid ei peaks samu andmeid esitama eraldi kahele asutusele. Finantsinspeksioon kontrollib esitatud andmete vastavust õigusaktidele ja vajaduse korral võtab meetmeid, et andmete esitamise distsipliini ja kvaliteeti parandada.

Koostöös Eesti Pangaga ette valmistatud aruannete vastuvõtmise tehniline lahendus ehk aruandlusportaal käivitus 2018. aastal edukalt. Tegu on iseteeninduskeskkonnaga, kus lisaks aruannete sisestamisele saavad turuosalisel ülevaate oma aruandluskohustustest,

jälgida aruannete menetlemise seisu, esitada küsimusi aruannete või veateadete sisu kohta, tellida meiliteavitusi ja vaadata varasemaid andmeid. Portaal võeti kasutusele mitmes etapis kogu aasta vältel. Viimases etapis, 2019. aasta alguses, saavad uuele portaalile ligipääsu ka kindlustusmaaklerid. Turuosaliste esmane tagasiside portaali kohta on olnud hea.

Finantsinspeksiooni järelevalvesubjektide arv kasvab iga aastaga ning see toob kaasa vajaduse vaadata üle aruannete tähtaegsele esitamisele ja kvaliteedi tagamisele suunatud järelevalveprotsessid. 2018. aastal uuen- dati aruannete esitamise tähtaegadest kinnipidamise seire protsessi. Seire tulemusel valmiv regulaarne raport annab ülevaate aruannete esitamise tähtaegadest kinnipidamise, hilinemiste põhjuste ja aruannete esitamise- ga seotud käitumismustrite kohta. Aruannete esita- misel üldiselt suuri probleeme ei esine, kuid 2018. aastal tuvastati siiski paar tõsisemat rikkumist. Põhjuseks oli aruandluskohustuse täitmata jätmine, mille eest tehti järelevalvesubjektidele ettekirjutus ja algatati väärteomenetlus.

Pankade aruandluse valdkonnas vaatas Finants- inspeksioon üle oma andmevajaduse ja otsustas mõnest aruandest loobuda. Finantsinspeksioon hak- kab järelevalveprotsessis rohkem tuginema andmetele, mis laekuvad Euroopa Komisjoni määrusega kehtesta- tud aruannetega.

2018. aastal jätkati kohapealsete kontrollide käigus ka aruannete kvaliteedi hindamist. Kokku viidi läbi kaheksa kohapealset kontrolli, mille käigus kontrolliti pankade, kindlustusandjate ning ühe makseasutuse ja ühe fon- divalitseja aruandlust. Aruandluskontroll keskendus eri subjektide juures eri aspektidele ning sõltus iga turu- osalise tegevuses ja aruannetes tuvastatud riskidest. Mõne subjekti juures tuvastati vigu aruannete koosta- mise algoritmides.

7

TEENUSEJÄREVALVE

Teenusejärelevalve peamine eesmärk on aidata kaasa sellele, et Eesti finantsturul pakutavad teenused oleksid läbipaistvad ja teenuste pakkumine vastaks kohalduvatele õigusaktidele. Eesmärgi saavutamiseks valib Finantsinspeksioon sobivad järelevalvemeetmed, millega riske tuvastada, ennetada, juhtida ja kaardistada.

JÄRELEVALVETEGEVUS

Finantsinspeksioon viib läbi kohapealseid kontrolle ja kaugkontrolle, teeb ettekirjutusi ning hindab finantsteenuste tingimuste selgust ja läbipaistvust. Riskipõhist (maht, klientide arv) lähenemist kasutades olid 2018. aastal teenusejärelevalve peamised valdkonnad pensionifondide valitsemise ja laenuteenused, seda eelkõige riskantsema tagatiseta tarbimiskrediidi ehk väikelaenu valdkonnas.

2018. aastal keskenduti finantsteenuste ja -toodete elutsüklile, mille puhul pöörati suuremat tähelepanu teenuste ja toodete väljatöötamise kontrollile, õigusaktide nõuete selgitamisele ja avaldatava teabe õigsusele. Seda tehti eesmärgil, et finantsteenuse elutsükli oleks igas teenuse osutamise etapis – kujundamisest turuosalise poolt kuni teenuse osutamiseni – mõeldud klientide kaitsele ning selleks oleks finantsasutuses paigas vastavad kontrollid.

Teenuste ja toodete väljatöötamisel oli kogu finantssektoris (st panku, investeerimisühinguid, elukindlustusandjaid ja fondivalitsejaid puudutavas) aktuaalseks küsimuseks n-ö kombineeritud jae- ja kindlustuspõhiste investeerimistoodete (PRIIPid) põhiteabedokumentide nõuete määruse¹ rakendamine. Põhiteabedokumentide eesmärk on esitada jaeinvestorile PRIIPi toote kohta lihtsasti loetaval viisil kooskõlastatud, kokkuvõtlikku ja lühikest teavet, et jaeinvestor saaks dokumendi põhjal hinnata, kas finantsteenuse vastab tema riskitaluvusele ja vajadusele.

Finantsinspeksioon reageeris efektiivselt turuosaliste tõstatatud probleemidele, mille kohaselt on ebaselgus PRIIPi määruse kohaldamisala tõlgendamisel seoses hoidmistunnistustega loonud turul erineva praktika, mis mõjutab konkurentsi. Samuti oli see märkimisväärselt piiranud jaeinvestorite juurdepääsu teatud väärtpaberitele ja turgudele. Turu suunamiseks koostas Finantsinspeksioon märgukirja, kuna Euroopa Liidus polnud selles küsimuses ühtset ja selget arusaama. Turuosalistelt saadud tagasiside põhjal tegi Finantsinspeksioon PRIIPi põhiteabedokumentide jaeinvestorile kättesaadavaks ingliskeelsena. Vastasel juhul oleks kohalike investorite juurdepääs rahvusvahelistele turgudele piiratud.

PRIIPi põhiteabedokumentide nõuete määrusega seonduvalt viis Finantsinspeksioon läbi ka finantssektori ülese kaugkontrolli turuosalistes (investeerimisühingud, fondivalitsejad, elukindlustusandjad, pangad), et kontrollida sihtturule edastatava kombineeritud investeerimistoote põhise teabe edastamist.

Õigusaktide selgitamiseks, finantsjärelevalve subjektide suunamiseks ning järelevalvepõhimõtete selgitamiseks korraldati turuosalistele viis teabepäeva.

Tähtis tegevus oli ka järelevalve rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonna üle vastavalt Finantsinspeksiooni seaduses sätestatud rollile.

RAHAPESU JA TERRORISMI RAHASTAMISE TÕKESTAMINE

Alates 2016. aastast on rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisele kaasaitamine olnud Finantsinspeksiooni selgesti sätestatud strateegiline prioriteet. Oluliseks pidas Finantsinspeksioon seda valdkonda aga juba varem. Eeltoodu näitlikustamiseks saab tuua kaasuseid, mis jõudsid avalikkuse ette just 2018. aastal, kuid millega Finantsinspeksioon oli juba aastaid tegelenud. Näiteks tuvastas Finantsinspeksioon 2014. aastal Danske Bank A/S Eesti filiaalis läbi viidud kohapealsete kontrollide käigus, et panga riskikontroll ei vasta ärimudelile. 2015. aasta ettekirjutusega kohustas inspeksioon panka viima oma tegevus seadusega kooskõlla, mille tulemusel väljus pank täielikult mitteresidentide segmendist, kus riskid Eesti finantssektorile olid väga suured. Danske Bank A/Si enda 2018. aasta sügisel avaldatud sisejuurduse aruande kokkuvõtte tunnistas pangas valitsenud probleemide ulatust.

Juba 2015. aastal said alguse ka Versobank ASi kohapealsed kontrollid. Finantsinspeksioon tuvastas kolme aasta jooksul tehtud korduvates kontrollides, et pank rikub seadusest tulenevaid nõudeid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonnas, samuti nõudeid teenuste osutamiseks Euroopa Liidu teistes liikmesriikides. 2018. aasta kevadel tunnistas Euroopa Keskpank Versobank ASi panga tegevusloa Finantsinspeksiooni ettepanekul kehtetuks.

Finantsjärelevalve töötab pidevalt selle nimel, et siinne turg oleks läbipaistev ja jätkusuutlik ka edaspidi. Finantsinspeksioon viis 2018. aastal rahapesu vallas läbi kolm kohapealset kontrolli, neist ühe pangas ja kaks makseasutustes. Ühele pangale esitati 2017. aasta lõpus alanud kohapealse kontrolli lõppakt. Lisaks viidi 2018. aastal pankades läbi 32 kaugkontrolli. Kaugkontrolle tehti ka teistes sektorites, näiteks 13 korral makseasutustes, viiel korral investeerimisühingutes ja viiel korral elukindlustusseltsides. Kontrollide tulemusel tuvastati, et endiselt on puudusi süsteemide ja kontrollide ülesehituses ning toimimises. See väljendus eelkõige selles, et tavapärasemast suurema riskiga klientide puhul ei kohaldatud piisavalt hoolsusmeetmeid ja tekkinud kahtlustest ei teavitatud rahapesu andmehüürood.

Finantsinspeksiooni töö tulemusel on järjepidevalt vähenenud rahapesu ja terrorismi rahastamise üldine riskitase Eesti finantsüsteemis ning paranenud on turuosaliste vastupanuvõime teadaolevatele riskidele. Üks riske iseloomustav mõõdik on mitteresidentide hoiuste osakaal. Finantsinspeksioon tõstis juba oma 2015. aasta aruandes esile, et mitteresidentidest klientide osakaal kogu pangandussektori kliendibaasis on vähenenud: 2014. aasta 19,1%-lt oli see langenud 16,2%ni. 2018. aasta lõpus oli mitteresidentide hoiuste osakaal vähenenud juba 7,9%ni. Makseasutuste sektoris on sarnane riske iseloomustav näitaja mitteresidentide tehtud maksete maht, mis on 37,7%. Kogu

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1286/2014.

pangandussektori maksete mahust moodustab see 0,2%. Konkreetsete riskiindikaatorite puhul on oluline ka finantsasutuste tegelik haavatavus kirjeldatud riskide suhtes ja nõnda tegelikult tehtavate kahtlaste ja ebaharilike tehingute maht. Nende vähendamiseks tehakse pidevat järelevet, nagu aastaaruandes ka kirjeldatakse.

Finantsinspeksioon kehtestas 2018. aastal uue rahapesualase juhendi ning sellega koos järelevetepoliitika rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisel. Juhend kohaldub kõigile Eestis tegutsevatele ja Finantsinspeksiooni järelevet alla kuuluvatele pankadele ja finantseerimisasutustele. See annab finantsvahendajatele uuema ja selgema raamistiku ning selgitab, kuidas riske ära tunda, analüüsida nende olemust ja nendega kaasnevaid ohte ning neid asjakohaselt maandada, et Eesti finantssektorit ei kasutataks ära rahapesuks ja terrorismi rahastamiseks. Esimest korda on juhendis kirjas ka rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud riskid ja meetodid, mis kehtivad just Eestis. Turuosalistele tutvustati uut juhendit septembris toimunud infopäeval, kus osales 140 inimest.

Finantsinspeksioon tutvustas 2018. aastal oma tegevust ja eesmärgi seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega kokku seitsmel infopäeval nii pankadele, makseasutustele, investeerimisühingutele kui ka krediidiandjatele ja -vahendajatele.

Finantsinspeksioon pidi aasta jooksul tihti selgitama oma rolli ja paiknemist rahapesu tõkestamise süsteemis ning andma ülevaateid juba aastaid tagasi lahendatud kaasustest nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt. Eestis moodustasid suure osa tegevusest kohtumised järelevetesubjektidega ja osalemine Eesti Pangaliidu rahapesu tõkestamise toimkonna töös. Finantsinspeksiooni kutsuti mitmel korral erakondade fraktsioonidesse, samuti Riigikogu õiguskomisjon. Finantsinspeksioon osales mitmel korral ka rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valitsuskomisjonis töös. Finantsinspeksioon võttis seal aktiivselt sõna, et tõkestada olukorda, kus Eesti Vabariigi rahandussüsteemi ja majandusruumi saaks kasutada rahapesuks ja terrorismi rahastamiseks. Sel eesmärgil teeb Finantsinspeksioon koostööd ja vahetab teavet rahapesu andmebüroo, prokuratuuri ning politsei ja piirivalveametiga.

Rahvusvahelisel areenil on Finantsinspeksioon samuti tõhustanud koostööd nii Põhjamaade kui ka teiste riikide oluliste partnerasutustega. Mitu Euroopa Liidu asutust on asunud uurima Finantsinspeksiooni 5-12 aasta eest toimunud järelevetetegevust, mille keskmes oli Danske Bank A/Si tegevus oma Eestis asutatud filiaali kaudu. Näiteks esines Finantsinspeksioon 2018. aasta aprillis Euroopa Parlamendi erikomitee TAX3 ees, et anda ülevaade oma järelevetetegevusest tol ajal. Sama perioodi ja kaasuse uurimist alustas 2018. aasta lõpus ka Euroopa Pangandusjärelevet (EBA), kes korraldas Eesti ja Taani finantsjärelevet eeluurimise seoses nende järelevetetegevusega Danske panga üle, et otsustada, kas algatada ametlik uurimine. 2018. aasta

novembris tuli EBA Eestisse kahepäevasele visiidile ning sai täieliku ülevaate Finantsinspeksiooni järelevetemetoditest ja Danske Bank A/Si kaasuse lahendamisest. EBA avas pärast eeluurimist 18. veebruaril 2019 mõlema finantsjärelevet suhtes kuni kaks kuud kestva uurimise Euroopa Liidu õiguse rikkumise tõttu (*breach of Union law investigation*) Danske panga üle järelevet tegemisel. Uurimise käigus soovib EBA anda lõpliku hinnangu järelevetetegevusele. Võimaliku rikkumise korral võivad Eesti ja Taani järelevetetegevused saada soovitusi, kuidas järelevetetegevust tõhustada.

Kokku osalesid Finantsinspeksiooni esindajad aasta jooksul paarisajal kohtumisel, mis puudutasid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamist. Seda on üle kolmandiku võrra rohkem kui 2017. aastal.

PANGAD

Pankade teenusejärelevetes keskendus Finantsinspeksioon 2018. aastal lisaks rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kontrollidele ka Euroopa Liidu finantsinstrumentide turgude direktiivi MiFID II² nõuete täitmise kontrollimisele.

Kõnealune direktiiv jõustus 3. jaanuaril 2018 ning tõi Eesti turul kaasa olulisi muudatusi eesmärgiga tugevdada investorite kaitset. Uued reeglid on Eesti õigusesse valdavalt üle võetud väärtipaberituruseadusega. Finantsinspeksioon tegi pankades ja välisriigi pankades Eesti filiaalides kontrolli, hindamaks uute nõuete rakendamist. Nende hulka kuuluvad näiteks sihtturu määratlemise kohustus (et kliendile pakutaks talle sobivat teenust), uued nõuded huvide konfliktide vältimiseks, piirangud võetavatele tasudele ja hüvedele, nõuded klientide käsitamisele, nõuded kliendile teabe esitamisele, nõuded teenuse sobivusele ja asjakohasusele, nõuded kliendi varade hoidmisele jne. Kontrolli tulemusi hinnatakse ka 2019. aastal. Juba tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks valib Finantsinspeksioon vajaduse korral täiendavaid järelevetemeeteid.

Lisaks viis Finantsinspeksioon kõikides pankades ja välisriigi pankades Eesti filiaalides läbi kaugkontrolli, et hinnata ristmüügiga seonduvate nõuete täitmist. Ristmüük on investeerimisteenuse pakkumine paketi osana koos mõne muu teenuse või tootega või sama lepingu või paketi tingimusena. Nõuded, mille suhtes panku kontrolliti, on ESMA avaldatud suunised ristmüügi kohta (ESMA/2016/574) ja nende alusel Finantsinspeksiooni välja antud soovituslik juhend, mis jõustus 3. jaanuaril 2018. Suunistes käsitletakse käitumist ja organisatsioonilist korraldust, mida eeldatakse ristmüügiga tegelevatelt äriühingutelt, et vähendada sellega seoses investoritele tekkivat kahju. Suunistes on vaatluse all ristmüügiga tegelevate äriühingute hinna- ja kuluteabe avalikustamine ning müügitöötajate tasustamise ja koolitusega seonduvad asjaolud. Kontrolli käigus puudusi ei tuvastatud. Nimetatud kontroll viidi

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL.

läbi ka fondivalitsejates ja investeerimisühingutes. Ka nende tegevuses kõnealuste nõuete täitmisel puudusi ei tuvastatud.

INVESTEERIMIS- JA PENSIONIFONDID

2018. aastal oli endiselt põhifookuses kohustusliku pensionifondi süsteemi järelevalve. Finantsinspeksioon kontrollis pensionisüsteemi taristu toimimist tervikuna. Muu hulgas kontrolliti seda, kuidas on pensionifondi osakute haldamisel ja nende registreerimisel kaitstud osakuomanikud ja nende varalised huvid nii õiguslikult kui ka IT-turvalisuse aspektist. Nende riskide tuvastamiseks viis Finantsinspeksioon läbi kohapealse kontrolli ja jätkab sellega ka 2019. aastal.

Oluline osa fondide riskijuhtimise protsessist on stressitestimine, mille peamine eesmärk on modelleerida fondi investeringu portfelli väärtuse muutust finants-turgude kriisi negatiivse stsenaariumi korral. Lisaks testiti pensionifondide likviidsust ehk seda, kas fondides on piisava likviidsusega varasid, et kliendid saaksid igas turuolukorras oma osakuid tagasi müüa. Selleks, et selgitada välja pensionifondide stressitestimise lahendi asjakohasus ja korrektsus, hindas Finantsinspeksioon 2018. aastal nelja pensionifondivalitseja tegevust. Fondivalitsejad kõrvaldasid 2018. aasta jooksul puudused, mis kohapealsete kontrollide käigus tuvastati, ja tõhustasid stressitestimise süsteeme.

Peamine ja kohustuslik kanal, mille kaudu fondivalitseja avalikustab fondiga seotud dokumente (tingimused, prospekt, põhiteave jms) ning jagab uudiseid ja olulisi teateid fondide toimimise kohta, on fondivalitseja veebileht. Finantsinspeksioon hindas kaugkontrolliga kõigi pensionifondivalitsejate veebilehtedel avaldatava teabe korrektsust. Peamiselt keskenduti sellele, kas pensionifondide osakuomanikud saavad fondivalitseja veebilehelt kätte kõik seadusega ette nähtud dokumendid ja kas need dokumendid on lihtsasti leitavad. Kaugkontrolli tulemusel puudusi ei tuvastatud.

Investeerimis- ja pensionifondides on kokku 2938 investeringut, nendest 2570 pensionifondides. Finantsinspeksioon kontrollis 2018. aastal pensionifondide investeringute vastavust seadusest tulenevatele investeerimispiirangutele 362 korral, jälgides muu hulgas uusi investeringuid ja nende muutusi. Selle tulemusel märkimisväärseid rikkumisi ei tuvastatud. Investeerimispiirangute jälgimine on oluline tagamaks, et fondid ei võtaks üleliigseid riske, et portfelli riskide hajutamine toimiks, ning et fonde valitsetaks vastavalt osakuomanikule lubatud tingimuste alusel.

Lisaks pankade alalõigu juures märgitud ristmüügile kohalduvate nõuete kontrollimisele fondivalitsejates keskendus Finantsinspeksioon fondivalitsejate teenusejärelvalves 2018. aastal muu hulgas Euroopa Liidu finantsinstrumentide turgude direktiivi MiFID II nõuete täitmise kontrollimisele. Kontrolliti samu aspekte, mida

pankade ja investeerimisühingute puhul, ehk hinnati fondivalitsejate tegevuse ja sise-eeskirjade vastavust väärtipaberituru seadusele. Kontrolli keskmeks oli klientidele ja potentsiaalsetele klientidele investeerimisteenuse ja investeerimisteenuse kõrvalteenuse osutamise seotud nõuete täitmise hindamine. Kaugkontrolli käigus Finantsinspeksioon puuduseid ei tuvastanud.

INVESTEERIMISÜHINGUD

Lisaks pankade alalõigu juures märgitud ristmüügile kohalduvate nõuete kontrollimisele investeerimisühingutes keskendus Finantsinspeksioon investeerimisühingute teenusejärelvalves 2018. aastal ka Euroopa Liidu finantsinstrumentide turgude direktiivi MiFID II nõuete täitmise kontrollimisele.

Kontroll oli sisult sama, mis tehti pankade ja fondivalitsejatele: hinnati investeerimisühingute tegevuse ja sise-eeskirjade vastavust väärtipaberituru seadusele, keskendudes klientidele ja potentsiaalsetele klientidele investeerimisteenuse ja investeerimisteenuse kõrvalteenuse osutamisega seotud nõuete täitmise hindamisele. Kaugkontrolli tulemuste hindamine jätkub ka 2019. aastal. Juba tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks valib Finantsinspeksioon vajadusel täiendavaid järelevalvemeetmeid.

KREDIIDIANDJAD JA -VAHENDAJAD

Krediidiandjate ja -vahendajate teenusejärelvalves keskendus Finantsinspeksioon 2018. aastal vastutustundliku laenamise põhimõtte järgimise hindamisele. Vastutustundliku laenamise põhimõtte kohaselt peab laen vastama tarbija vajadustele ning olema kujundatud selliseks, et tarbija on võimeline saanud krediidi tagasi maksma. Eeltoodud põhimõttest kinnipidamine on oluline vältimaks ülelaenamist ning sellega seotud negatiivset mõju nii üksikisikule kui ka ühiskonnale. Finantsinspeksioon keskendus oma tegevuses eelkõige riskantsemale väikelaenusegmendile.

Nõuetele vastavuse kontrollimiseks viidi läbi kohapealised kontrollid viies krediidiandjas. Kontrollide tulemusel tuvastati mitu rikkumist ja tehti kolm ettekirjutust. Rikkumisi leiti nii krediidiandjate sise-eeskirjades, krediivõime hindamise ja tarbija esitatud teabe kontrollimise meetodikates (mis peaksid tagama vastutustundliku laenamise), krediiditoimiku pidamisele kehtestatud nõuete täitmisel kui ka rahapesu ja terrorismi tõkestamise seadusest tulenevate hoolsusmeetmete kohaldamise nõuete täitmisel.

Finantsinspeksioon viis läbi kaugkontrolli kõikides krediidiandjates ja -vahendajates ning hindas selle käigus tegevuse edasiandmist kolmandatele isikutele. Finantsinspeksioon kontrollib, et tegevuse edasiandmine ei põhjustaks olukorda, kus krediidiandja või -vahendaja ei täida seadusest tulenevaid nõudeid

vajalikul tasemel. Võttes arvesse, et kui tegevus antakse edasi reguleerimata isikutele, võivad sellega kaasneda riskid krediidiandjate ja -vahendajate tegevuse õigus-pärasusele, ja nõnda võib märkimisväärselt kannatada saada klientide huvide kaitse. Üldiselt vastas tegevuste edasiandmine seaduse nõuetele, kuid üks ettekirjutus tehti siiski krediidiandjale, kelle tegevuste edasiandmine kolmandatele isikutele ei vastanud seaduse nõuetele.

Lisaks viis Finantsinspeksioon 2018. aasta sügisel läbi kaugkontrolli, mille eesmärk oli hinnata, kas krediidiandjad ja -vahendajad täidavad suve algul kohalduma hakanud isikuandmete kaitse üldmäärusest tulenevaid nõudeid. Isikuandmete töötlemise põhimõtted peavad vastama kõikidele ajakohastele normidele ning sisalduma krediidiandjate ja -vahendajate sise-eeskirjades. Kontrolli tulemusel olulisi puudusi ei tuvastatud.

KINDLUSTUSANDJAD JA KINDLUSTUSVAHENDAJAD

2018. aasta oli kindlustuses pöördeline. 1. oktoobril 2018 jõustus kindlustuse turustamise direktiiv, mis ühtlustas nõuded nii kindlustusandjatele, kindlustusmaakeritele kui ka kindlustusagentidele (ühise nimetajaga kindlustuse turustajad). Kliendi huvide kaitse aspektist on oluline, et kindlustuse turustajad täidaksid seadusest tulenevaid nõudeid korrektselt ja nõuetekohaselt. Sellest tulenevalt keskendus Finantsinspeksioon vastavate õigusaktide muudatuste selgitamisele, viies ühtlasi läbi teabepäevi kõikidele kindlustuse turustajatele.

Viimastel aastatel on kindlustusvaldkonnas teenusepakkumine liikunud paberilt elektroonilistesse kanalitesse, e-keskkonda. Seega on oluline selgitada välja ja juhtida riske, mis on seotud tehnoloogial põhineva innovatsiooniga (nt suurandmete kasutamine) kindlustus- ja pensionivaldkonnas. Finantsinspeksioon tegi kahju- ja elukindlustusandjates, välismaiste kahju- ja elukindlustusandjate filiaalides ning neljas kindlustusvahendajas kaugkontrolli, et koguda infot suurandmete analüüsi (*Big Data Analytics*) kasutamise kohta kindlustustegevuse valdkonna otsuste tegemise protsessis, äriprotsessides ja väärtusahela etappides. Tulemused näitasid, et suurandmete kasutamine kindlustustegevuse valdkonnas on levinud.

Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (EIOPA) kaardistab samuti riske ja viib selleks läbi erinevaid kaugkontrole, kuhu kaasab liikmesriikide järelevalveasutusi. 2018. aastal uuriti vabatahtlike pensionitoodete tasudega seonduvat ja varasemate perioodide tootlust. Finantsinspeksiooni kaudu edastati elukindlustusandjatele ja fondivalitsetele küsimustik eesmärgiga koguda ja hinnata asjakohast infot. Küsimustiku tulemused edastas Finantsinspeksioon EIOPA-le. Finantsinspeksioon kindlustuse turustajate tegevustes õigusnormi rikkumisi ei tuvastanud. Samuti osales Finantsinspeksioon EIOPA algatusel kaugkontrollis, mis viidi läbi kahjukindlustusandjates, et kontrollida reisikindlustustoodete pakkumisega seotud nõuete

täitmist üldisemalt. Finantsinspeksioon ei tuvastanud õigusnormi rikkumisi.

Kindlustusvahendajate teenusejärelevalves keskendus Finantsinspeksioon 2018. aastal kindlustusmaakeritele kindlustuslepingute vahendamisel esitatavate nõuete täitmise kontrollimisele. Kindlustusmaakler tegutseb oma kliendi huvides ja tema esindajana. Seega peab kindlustusmaakler täitma oma lojaalsuskohustuse nõuet kliendi ees ning soovitava kliendile esitatud kindlustusandjate pakkumuste põhjal kindlustuslepingut, mis vastab kõige paremini kliendi kindlustuhuvile ja nõudmistele. Nõuetele vastavuse kontrollimiseks viis Finantsinspeksioon läbi kolm kohapealset kontrolli. Kontrollide tulemusel olulisi puudusi ei tuvastatud.

MAKSEASUTUSED

Makseasutuste puhul on teenuse iseloomust lähtuvalt jätkuvalt peamisteks riskideks kliendi makseasutusele usaldatud vara kaitse ja maksetehingute täitmine, sealhulgas teenuse talitluspidevus ehk teenuse pideva ja riketeta toimimise tagamine ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine. Seetõttu keskendus Finantsinspeksioon makseasutuste teenusejärelevalves 2018. aastal suuresti just nende riskide juhtimise järelevalvele.

Makseteenuse valdkonnas tegeles teenusejärelevalve 2018. aastal makseteenuse läbipaistvuse suurendamisega. Esmalt kehtestas Finantsinspeksioon turuanalüüsi alusel oma juhendiga maksekontoga seotud tüüpiliste makseteenuste loetelu. Selle eesmärk oli ja on aidata tarbijatel paremini aru saada tasudest, mida nad peavad maksma, ning innustada tarbijaid võrdlema eri makseteenuse pakkujate pakkumisi nii Eestis kui ka kogu Euroopa Liidu makseteenuste turul. Parema arusaamine ja parem võimalus võrrelda makseteenuse pakkujate pakkumisi aitab tagada võrdsed tingimused konkureerivatele teenusepakkujatele, mis omakorda soodustab konkurentsi. Samuti kaitseb see tarbijate huvi ja võimalust teha teadlikke otsuseid selle kohta, milline maksekonto vastab nende vajadustele kõige paremini.

Eestis pakutavate peamiste maksekontoga seotud makseteenuste ja nende hindade eest võetavate tasude paremaks võrdlemiseks töötas Finantsinspeksioon oma tarbijaveebis www.minuraha.ee välja võrdlustabeli. See tabel aitab hästi võrrelda Eestis pakutavaid maksekontoga seotud tüüpilisi makseteenuseid, st kõiki maksekonto vahendusel tehtavaid tehinguid: sularaha sisse- ja väljamaksmine, deebet- ja krediitkaarditehingud, arvelduskontolt tehtavad ülekanded jne. Tüüpiliste makseteenuste hindade kajastamine www.minuraha.ee võrdlustabelis võimaldab tarbijal teha teadlikke otsuseid ning valida teenusepakkuja ja teenus, mis vastab tema vajadustele kõige paremini. Samuti aitab see paremini aru saada makseteenuse kasutamisega kaasnevatest tasudest, mida tarbijal maksta tuleb.

Teadlikkuse kasvatamisel tegi Finantsinspeksioon koostööd, et avalikke ülesandeid tõhusamalt täita.

Koostöös Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Kojaga koolitas Finantsinspeksioon 2018. aastal kohtutäiturid, et kohtutäiturid mõistaksid paremini alternatiivseid viise, kuidas pankadele makseid teha, ja rakendaksid neid teadmisi oma ülesannete täitmisel.

Rahapesu ja terrorismi rahastamise valdkonnas korraldas Finantsinspeksioon kahes makseasutuses kohapealse kontrolli, mille käigus hinnati juhtkonna ja töötajate tegevust rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonnas, hoolsusmeetmete rakendamist ning tegevust rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse korral, tehingu kohta käivate andmete registreerimist ja säilitamist ning rahapesu andmebüroo kontaktisiku tegevust. Kontrollide tulemusel leiti puudusi kõigis nimetatud valdkondades, mis muudab makseasutused haavatavamaks rahapesu ja terrorismi rahastamise suhtes. Makseasutused peavad kontrollide käigus tuvastatud puudused kõrvaldama, et nende tegevus vastaks seadustele.

VÄÄRTPABERITURG

Eesti väärtpaberituru järelevalve keskmes on Nasdaq Tallinn ASi korraldataval reguleeritud turul (Tallinna börsil) ja alternatiivturul First North kauplemise ja emitentide teabe avaldamise jälgimine.

Finantsinspeksioon kooskõlastas Nasdaq Tallinn ASi reglemendi muudatused järgmistes osades: „Nõuded emitentidele“ ja „Nõuded börsi liikmetele“.

2018. aasta alguses jõustunud MiFID II määruste pakett lõi tehinguteavituste valdkonnas uue paradigma, panes proovile nii Euroopa turuosaliste kui ka järelevalveasutuste IT-suutlikkuse. Aastale tagasi vaadates võib julgelt öelda, et Finantsinspeksioon on suutnud arenguga sammu pidada ja on käsitletud edukalt üle 20 miljoni tehingu. Tehinguaruannete korrektne vahetamine teiste riikide järelevalveasutustega on loonud hea põhja, tegemaks veelgi tõhusamat turujärelevalvet, et tagada aus ja läbipaistev kauplemine Euroopa väärtpaberiturgudel.

Finantsinspeksioon teeb järelevalvet emitentide ja nende avalikustatava teabe üle. Osa sellest on finantsaruannete korrektne koostamine vastavalt IFRS-le, mida avaldavad Tallinna börsil kauplemiseks võetud aktsiate emitendid. 2018. aasta lõpu seisuga oli järelevalve all 22 emitenti, sealhulgas üks Eesti residendist emitent, kelle väärtpabereid ei ole Eesti reguleeritud turul kauplemisele võetud.

2018. aasta jooksul kontrollis Finantsinspeksioon 11 emitendi majandusaasta aruannet ja kümne emitendi vahefinantsaruannet, hinnates nende kvaliteeti, usaldusväärsust ja avalikkusele esitamist. Üheksa emitendi majandusaasta aruandes kontrolliti alternatiivsete tulemuslikkusnäitajate ESMA suunise järgimist. Veenduti, et kümme emitenti, kes on raamatupidamise seaduse järgi kohustatud avalikustama lisaks finantsteabele ka

muud teavet, sealhulgas seoses keskkonnaküsimuste, inimõiguste järgimise ja korrupsioonivastaste võitlusega, on seda ka teinud.

Majandusaasta aruannete üks osa on ühingujuhtimise aruanne, mida koostatakse vastavalt hea ühingujuhtimise tavale. Finantsinspeksioon koostas ülevaate selle järgimisest ja aruannetest ning osales koos Nasdaq Tallinn ASi ja turuosalistega hea ühingujuhtimise tava ajakohastamise töögrupis. Kahjuks oli Nasdaq Tallinna juhtimisel valminud uus tava börsiaktsiaseltsidele liiga koormav. Finantsinspeksiooni ja ettevõtjate koostöös otsustati edasi minna Finantsinspeksiooni koostatud olemasoleva hea ühingujuhtimise tava alusel ja seda võimalikult vähe uuendada.

Lisaks juhtis Finantsinspeksioon emitentide tähelepanu asjaolule, et need emitendid, kelle väärtpaberid on lubatud kauplemisele liikmesriigi reguleeritud turule, peavad alates 2020. aastast koostama oma majandusaasta aruanded ühtses elektroonilises aruandevormingus.

2018. aastal registreeriti üks aktsiate ja neli võlakirjade avaliku pakkumise ja kauplemisprospekti. Finantsinspeksioon kooskõlastas Odyssey Europe ASi vabatahtliku ülevõtmispakkumise kõigi Olympic Entertainment Group ASi aktsiate suhtes. Seoses sellega kerkis avalikkuse tähelepanu keskmesse Eesti ülevõtmispakkumise hinna ehk õiglase hüvitise määramise ja selle kontrolli korraldamine. Eesti ülevõtmispakkumiste regulatsiooni kohaselt ei kuulu õiglase hinna määramine Finantsinspeksiooni pädevusse. Kohustusliku ülevõtmispakkumise puhul hindab Finantsinspeksioon hinna vastavust seaduse kriteeriumitele. Vabatahtliku ülevõtmispakkumise puhul ei kooskõlasta Finantsinspeksioon ülevõtmise hinda, vaid selle määrab ülevõtja. Ülevõtmispakkumiste puhul seisab Finantsinspeksioon hea selle eest, et ülevõtmisprospektis oleks avaldatud kogu oluline teave pakkumise kohta.

Kui avalike pakkumiste väärtpaberid on registreeritud mõnes teises Euroopa Liidu riigis, siis on piiriülese teavitamise kaudu võimalik pakkuda neid ka Eestis. Finantsinspeksiooni teavitati 2018. aastal kümnest sellisest piiriülesest avalikust pakkumisest.

Finantsinspeksioon kohtus uuendusliku finantstehnoloogia (FinTech) konsultatsioonikanali kaudu 37 ettevõtjaga, et konsulteerida mitmesuguste kavandatavate plokiatse tehnoloogiate ja esmaste müntide ehk *initial coin offering*'i (ICO) ja *security token offering*'i (STO) pakkumiste teemal. Lisaks on Finantsinspeksioon vastanud neil teemadel umbes 150 päringule. Päringute arv on jäänud samale tasemele kui eelmisel aastal. Sisu mõttes on näha suundumust, et ICO/STOde läbi viimise kõrval tuntakse suuremat huvi tokeniseeritud väärtpaberite vahendamise ja vahendusplatvormide loomise vastu. Päringutest ilmneb, et sageli usuvad nende saatjad, et investeerimisteenuste osutamiseks piisab rahapesu andmebüroo väljastatud virtuaalvääringu raha

vastu vahetamise teenuse ja virtuaalväeringu rahakotiteenuse tegevusloast.

Turuosalised edastasid Finantsinspeksioonile 57 teavitust kahtlaste tehingute ja tehingukorralduste kohta väärt-paberiturul. Neist 12 tehti kauplemise kohta Viilniuse börsil. Finantsinspeksioon küsis sellega seoses selgitusi ühelt isikult haldusmenetluse raames ja karistas kolme isikut väärteomenetluse raames. Finantsinspeksioon edastas teavet kahtlaste tehingute kohta Soome, Leedu ja USA järelevalveasutustele.

KURITEOKAEBUSED JA HOIATUSED

Finantsinspeksioon avaldab oma veebilehel hoiatusteateid nii Eestis kui ka mujal Euroopa Liidus tegevusloata tegutsevate ettevõtete, peamiselt investeerimisteenuste pakujate kohta. 2018. aastal oli selliseid teateid 583, üle saja võrra rohkem kui 2017. aastal. Neist 42 olid seotud Eestiga ehk teenusepakujaks oli Eesti äriühing või välismaine ühing, kes pöördus Eesti elanike poole ja pakkus neile „suurepäraselt“ investeerimisvõimalust.

Sagedasti esines juhtumeid, kus välisriigi isik asutab Eestis juriidilise isiku, et pakkuda selle kaudu ilma tegevusloata investeerimisteenust või emiteerida väärt-pabe-reid. Ettevõtte juriidiline keha on Eestis asutatud osaühing, kuid kõik muu – ettevõtte omanik, ka e-resident, juhid, pangakonto, veebileht ja kliendid – asuvad väljaspool Eestit erinevates riikides. Sellise skeemi mõte on hajutada oma tegevust eri jurisdiktsioonidesse, et ohvritel oleks võimalikult keeruline oma õigusi kaitsta ja õiguskaitseorganitel sunnimehhanisme rakendada. Kõik see kokku raskendab petturite tabamist ja karistamist. Peamised tegutsemisvaldkonnad on kauplemine finantsinstrumentidega, täpsemalt binaaroptsioonide ja hinnavahelepingutega, ning väärt-paberite pakkumiste korraldamine plokiahela tehnoloogias. Erinevalt varasemast ajast kasutatakse taoliste osaühingute asutamisel ka e-residentsust. Sageli registreeritakse oma tegevus majandustegevuse registris, et näidata, justkui oleks teenuste osutamiseks olemas riiklik tegevusluba. Finantsinspeksioonile tekitab selline suundumus muret, kuna nõnda kasutatakse pahatahtlikult ära e-Eesti kuvandit.

Hoiatus- ja selgitustöö kõrval teeb Finantsinspeksioon kuriteoteateid politseile. Seda peamiselt juhul, kui arvatav kelm tegutseb Eestis või kui tal on seos Eestiga. Finantsinspeksioon koostas 2018. aastal tegevusloata finantsteenuseid osutavate isikute kohta kaheksa kuriteokaebust. Lisaks koostas Finantsinspeksioon ühe kuriteokaebuse ebaseadusliku väärt-paberite avaliku pakkumise korraldamise kohta. Pakkumisel kasutati plokiahela tehnoloogiat nn ICO/STOde vormis ning investoritele pakuti *token*eid ilma prospekti registreerimata, tõenäoliselt kelmuslikus vormis.

RAHATRAHVID

Finantsinspeksioon tegi 2018. aastal neli rahatrahvi. 19. novembri otsusega määrati Juri Doborovištšile 1000 euro, ALT Home OÜ-le 13 000 euro ja ALT Computers OÜ-le 2000 euro suurune rahatrahv turumanipulatsiooni eest Nasdaq Tallinn ASi korraldatavale reguleeritud väärt-paberiturule kauplemiseks võetud Baltic Horizon Fundi osakutega. Finantsinspeksioon esitas ALT Home OÜ kohta kohtutäiturile täitmisavalduse, sest ettevõtte hoidis rahatrahvi tasumisest kõrvale.

17. detsembri otsusega määrati PayHub ASile 25 000 euro suurune rahatrahv, sest makseasutus jättis Finantsinspeksioonile makseasutuse aruanded tähtjaks esitamata. PayHub AS vaidlustas Finantsinspeksiooni otsuse Harju Maakohtus. Kohus jättis 2019. aastal välja kuulutatud otsusega inspeksiooni trahvi muutmata.

KAEBUSED FINANTSTEENUSTE KOHTA

Kliendikaebused finantsteenuste kohta on viimastel aastatel sagenenud. 2018. aastal esitati Finantsinspeksioonile kokku 196 kaebust.

Pankade puhul esitati kõige rohkem kaebusi arvel-duste, peamiselt maksetehingute täitmise kohta. Samuti laekus kaebusi selle kohta, et pank keeldus kliendisuhte loomisest või otsustas kliendisuhte lõpetada. Eelnimetatud kaebused on eraõiguslikud lepingulised probleemid, mille lahendamine ei kuulu Finantsinspeksiooni pädevusse. Finantsinspeksioon saab olla üksnes õigusnormi selgitaja rollis.

Krediidiandjate ja -vahendajate puhul tekkis kõige rohkem erimeelsusi krediidi kulukuse määra suuruse, lepingu ennetähtaegse lõpetamise ja lepingujärgsete kohustuste täitmise suhtes. Lisaks anti teada võimalikust tegevusloata tegevusest ja kahtlustest, et tarbijakrediidi reklaam ei vasta nõuetele.

Kindlustuses vaieldakse kõige sagedamini kah-jude hüvitamisest keeldumise ja hüvitise suuruse üle, kuid ka nende vaidluste lahendamine ei kuulu Finantsinspeksiooni pädevusse, kuna need on eraõiguslikud lepingulised probleemid. Ka siin saab Finantsinspeksioon olla üksnes õigusnormi selgitaja rollis.

Kliendikaebuste registreerimine ja süstematiseerimine annab Finantsinspeksioonile ülevaate finantsteenuste turu peamistest vaidlustest, mis aitab kaasa riskipõhise järelevalvemudeli rakendamisele teenusejärelevalve valdkonnas.

Finantsinspektsioonile esitatud kaebuste arv valdkondade kaupa

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Pangateenused	97	88	101	80	64	72	78	102	92	121
Kindlustus ja kindlustusvahendus	55	89	45	34	33	33	31	45	44	45
Krediidiandjad ja -vahendajad								19	47	23
Muud	5	4	2	5	5	3	3	8	3	7
Kokku	157	181	148	119	102	108	112	174	186	196

Finantsinspektsioonile 2018. aastal esitatud kaebuste arv teenuseliikide ja teenusepakkujate kaupa

	Kaebuste arv
Arveldused	77
Laen/krediit	49
Varakindlustus	11
Reisikindlustus	11
Investeermisteenus	9
Liikluskindlustus	9
II ja III pensionisammas	6
Vabatahtlik sõidukikindlustus	5
Laenukaitsekindlustus	3
Vastutuskindlustus	2
Hoius	1
Kapitalirent	1
Õnnetusjuhtumi-/elukindlustus	1
Muu	11

Finantsinspektsioonile esitatud kaebuste arv teenusepakkujate kaupa

	Kaebuste arv 2017. aastal	Kaebuste arv 2018. aastal	Turuosa oma sektoris ³
Swedbank AS	26	37	49%
AS SEB Pank	16	25	25%
AS LHV Pank	10	13	8%
Luminor Bank AS	1	10	10%
Danske Bank A/S Eesti filiaal	4	8	1%
AB 'Lietuvos draudimas' Eesti filiaal	6	7	16%
AAS BTA Baltic Insurance Company Eesti filiaal	5	6	6%
Bondora AS	6	6	0%
If P&C Insurance AS	5	5	19%
Coop Pank aktsiaselts	3	5	2%
Swedbank P&C Insurance AS	5	4	19%
AS Inges Kindlustus	-	4	2%
Akciné draudimo bendrovė 'Gjensidige' Eesti filiaal	1	4	2%
Ferratum Bank plc	1	3	-
AS SEB Elu- ja Pensionikindlustus	1	2	26%
Bigbank AS	6	2	1%
AS Citadele banka Eesti filiaal	-	2	1%
ERGO Insurance SE	4	2	14%
TALLINNA ÄRIPANGA AS	2	2	1%
AIG Europe Limited Soome filiaal	1	2	-
IPF Digital Estonia OÜ	4	2	3%
Luminor Liising AS	-	2	22%
Coop Finants AS	2	2	5%
Inbank AS	4	2	1%
Koduliising AS	2	2	2%
Seesam Insurance AS	4	2	10%
Compensa Life Vienna Insurance Group SE	1	1	21%
Swedbank Life Insurance SE	-	1	40%
Swedbank Investeerimisfondid AS	-	1	41%
IIZI Kindlustusmaakler Aktsiaselts	1	1	34%
Aktsiaselts LHV Varahaldus	1	1	27%
PLACET GROUP OÜ	3	1	2%
Tavid AS	-	1	-
Express Credit AS	-	1	0%
Berger Financial Group OÜ	-	1	0%
Nordea Bank AB Eesti filiaal	9	1	-
Baltijas Apdrošināšanas Nams	-	1	-

3 Turuosad on 2017. aasta lõpu seisuga. Kindlustuse turuosad on esitatud kindlustusmaksete alusel ega sisalda edasikindlustusmakseid. Panganduses on turuosad esitatud klientide hoiuste järgi, fondivalitsejate puhul fondide vara järgi, ning krediidiandjate puhul laenujäägi järgi. Andmed ei sisalda tütar- ja sidusettevõtteid ega filiaale.

	Kaebuste arv 2017. aastal	Kaebuste arv 2018. aastal	Turuosa oma sektoris ³
TF Bank AB (publ.) Eesti filiaal	-	1	-
Creditstar Estonia AS	2	1	2%
Nasdaq CSD SE Eesti filiaal	-	1	-
Svea Finance AS	-	1	0%
BestCredit OÜ	-	1	0%
GFC Good Finance Company AS	-	1	53%
PC Finance OÜ	-	1	0%
AS LHV Finance	-	1	5%
BB Finance OÜ	2	1	1%
Swedbank P&C Insurance AS Läti filiaal	-	1	-
Aadel Kindlustusmaaklerid OÜ	-	1	3%
Hüpoteeklaen AS	1	1	1%
Teenusepakkuja nimetamata	12	12	-

Finantsinspektsioonile 2018. aastal esitatud
kaebuste arv teenuseliikide kaupa

77
ARVELDUSED

49
LAEN/KREDIIT

11
VARAKINDLUSTUS

11
REISIKINDLUSTUS

9
INVESTEERIMISTEENUS

9
LIIKLUSKINDLUSTUS

6
II JA III PENSIONISAMMAS

KRIISILAHENDUS

Kriisilahenduse funktsiooni peamine eesmärk on vältida pankade võimalikust maksejõuetusest tulenevat negatiivset mõju finantsstabiilsusele, kaitstes ühtlasi avaliku sektori, hoiustajate, investoriite ja teiste klientide vahendeid. Lisaks rahvusvahelisele koostööle teeb Finantsinspeksiooni saneerimisosakond koostööd Eesti ametiasutustega, toetades oma pädevusega näiteks Tagatisfondi, Eesti Panka ja Rahandusministeeriumi kriisilahendusvaldkonna teemades.

KRIISILAHENDUSKAVADE KOOSTAMINE

2018. aastal oli kriisilahenduse keskmis Eestis tegutsevatele olulistele pankadele valminud kriisilahenduskavade koostamine, täiendamine ja ajakohastamine. Kriisilahenduskavas sätestatakse valikud kriisilahendusmeetmete või kriisilahendusõiguste rakendamiseks, kui kriisilahendusmenetluse algatamise tingimused on täidetud. Saneerimisosakond tegi selleks rahvusvahelist koostööd nii teiste riikide kriisilahendusametustega kui ka järelevalveametustega, osaledes kriisilahenduskolleegiumides ning kriisilahendusmeeskonna sisemistes töodes.

Eestis oli strateegiline eesmärk jätkata siin tegutsevatele vähem olulistele pankadele kriisilahenduskavade koostamist, täiendamist ja ajakohastamist. 2018. aasta lõpu seisuga on saneerimisosakond koostanud kriisilahenduskavad kõigile Eestis tegutsevatele vähem olulistele pankadele ning seadnud neile ka omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõuded. Omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõue koosneb kahjumi katmise summast ja rekapiitalseerimise summast. Selle seadmisel arvestab Finantsinspeksioon kriisilahenduse strateegiat, panga suurust ning omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude mõju pangale. Kui kriisilahenduskõlblikkuse hindamise käigus jõutakse järeldusele, et panga likvideerimine tavapärase maksejõuetusmenetluse käigus on teostatav ja usutav, määratakse pangale ainult kahjumi katmise summa, kuivõrd likvideerimisel puudub pangal vajadus vastata endiselt regulatiivsetele nõuetele.

KOOSTÖÖKOKKULEPE JA FINANTSKRIISIHARJUTUS

2018. aastal allkirjastati 2017. aastal ajakohastatud Põhja- ja Baltimaade ministreeriumide, keskpankade, finantsjärelevalveametustega ning kriisilahendusametustega vastastikuse mõistmise koostöölepe piiriülese finantsstabiilsusalase koostöö korraldamise kohta. Leppe eesmärk on taas kinnitada valmisolekut teha finantsstabiilsusalast koostööd Põhja- ja Baltimaades, kuna siinsete riikide pangandus on tihedalt seotud. Kokkuleppe osapooled on Eesti, Läti, Leedu, Soome, Rootsi, Taani, Norra ja Island.

Koostöölepe raames panustati 2018. aastal Põhja- ja Baltimaade finantskriisiharjutuse ettevalmistamisse. Kahepäevane harjutus viidi läbi 2019. aasta alguses ja selle käigus lahendati kaks nädalat kestvat hüpoteetilist kriisi. Harjutuse peamine eesmärk oli hinnata asjasse puutuvate Põhja- ja Baltimaade ametuste kriisihaldusvõimet ja oskust teha piirkondlikku koostööd. Ettevalmistusi tehes loodi 2017. aastal Põhja- ja Baltimaade stabiilsusgrupi (NBSG) juurde töörühm, mida juhib Rootsi keskpank. Põhja- ja Baltimaade stabiilsusgrupi liikmed on kaheksa Põhja- ja Baltimaa rahandusministeeriumid, keskpangad, finantsjärelevalveametused ja kriisilahendusametused.

TAGATISFOND

2018. aastal kiitis Tagatisfondi nõukogu heaks Tagatisfondi strateegia aastateks 2018–2020. Uus strateegia keskendub organisatsiooni tegevusvõime parandamisele, eelkõige tehes tihedamat koostööd finantsüsteemi turvavõrgustiku teiste institutsioonidega ning konsolideerides Tagatisfondi funktsioone järk-järgult Finantsinspeksiooni kriisilahendusfunktsiooniga. Konsolideerimise tulemusel peaks suurenema Tagatisfondi tegevussuutlikkus ning ülesannete täitmise kulutõhusus, aga ka sünergia kriisilahendusametuse ja tagatisskeemi otsustusprotsesside vahel. Samuti pöörab Tagatisfond senisest suuremat tähelepanu pankade valmisolekule edastada Tagatisfondile hoiuste hüvitamiseks vajalikke andmeid. Selleks korraldab Tagatisfond koos Finantsinspeksiooniga vajalikud stressitestid.

Versobank ASi hüvitusjuhtum 2018. aasta esimesel poolel oli näide heast koostööst Finantsinspeksiooni ja Tagatisfondi vahel. Finantsinspeksiooni saneerimisosakond, mille juhataja on ühtlasi Tagatisfondi juhataja, toetas Tagatisfondi sellega, et vastutas likvideerijate ja agentpankade vahelise suhtluse ja väljamakseprotsessi toimimise eest.

ÜHTNE KRIISILAHENDUSFOND

Kriisilahendamise rahastamiseks on Tagatisfondi juurde loodud kriisilahenduse osafond. Eestis tegutsevad pangad teevad osafondi regulaarseid sissemaksid, mille Tagatisfond kannab Euroopa tasandil loodud ühtsesse kriisilahendusfondi. Viimast haldab ühtne kriisilahendusnõukogu.

Ühtsesse kriisilahendusfondi koguti 2018. aastal üle 3300 Euroopa pangalt ja investeerimisühingult ligi 7,5 miljardit eurot, millest Eesti osa moodustas 0,07%. Fondi koguti osamakseid kolmandat aastat järjest ning 2018. aasta lõpuks oli kriisilahendamise rahastamiseks kogunenud 24,9 miljardit eurot.

2023. aastaks plaanitakse koguda ühtsesse kriisilahendusfondi vähemalt 1% tagatud hoiuste mahust, mida hoitakse pangandusliitu kuuluvate liikmesriikide pankades. Ühtse kriisilahendusnõukogu hinnangul kujuneb selleks summaks umbes 55 miljardit eurot.

9

ELANIKE TEADLIKKUSE
KASVATAMINE

Finantsinspeksiooni üks eesmäärke on edendada Eesti elanike teadlikkust finantsteenustest ja -toodetest.

Finantsvahendajad toovad pidevalt turule uusi tooteid ja teenuseid või lisavad olemasolevatele pakumistele uusi võimalusi. Pakutavate toodete seast kõige sobivama ja vajalikuma leidmine nõuab tihti põhjalikku eeltööd. Finantsinspeksiooni tarbijaveeb www.minuraha.ee on Eesti elanike finantskirjaoskuse arengule kaasa aidanud juba üle kümne aasta. Koduleht pakub inimestele erapooletut teavet turul pakutavate finantsteenuste ja toodete kohta. 2018. aastal alustas Finantsinspeksioon tarbijaveebi tehnilise platvormi uuendamist ja plaanib täiustatud veebilehele üle minna 2019. aasta esimesel poolel. Tarbijaveebis saab edaspidigi erapooletut teavet finantsteenuste olemuse kohta, samm-sammult plaanitakse välja tulla ka uute kalkulaatoritega.

Lisaks tarbijaveebi haldamisele tegi Finantsinspeksioon finantshariduse vallas koostööd Rahandusministeeriumi, Eesti Panga, Eesti Pangaliidu, Eesti Kindlustusseltside Liidu ja Tallinna börsiga. Kahasse Eesti Pangaga korraldati 2018. aastal Eesti Panga muuseumis rahatarvuse perepäevi ning peeti loenguid tarbijakrediidist krüptovaluutadeni.

2018. aastal jätkus Finantsinspeksiooni tegevus Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) raames tegutseva rahvusvahelise finantshariduse võrgustikus (INFE). OECD plaanib korraldada 2019. aastal järjekordse finantskirjaoskuse ülemaailmse uuringu, milles osaleb mitmendat korda ka Eesti.

Usutavasti aitas elanike finantsteadlikkuse edendamisele kaasa rahapesukahtlusega Versobank ASi sulgemine Eestis, mis pälvis 2018. aastal ulatuslikku meediakajastust, ning sellega seoses rakendunud hoiuste tagamise süsteem. Finantsinspeksioon tegi kõik endast oleneva, et pangalt tegevusloa võtmine ja klientidele hoiuste hüvitamine toimuks võimalikult sujuvalt ning et avalikkus ja panga kliendid oleksid kogu vajaliku infoga hästi varustatud. Kommunikatsiooni õnnestumiseks tegi Finantsinspeksioon tihedalt koostööd nii asjasse puutuvate riigiasutuste kui ka panga likvideerimisel rolli mänginud eraettevõtetega.

Ülevaate Finantsinspeksiooni tegevusest ja Eesti finantsturu olukorrast annab järelevalve uus veebileht, mis võeti kasutusele 2018. aasta novembris. Veebilehe tehniline ja sisuline täiendamine jätkub 2019. aastal.

10

ÕIGUSKESKKOND

Õigusosakond tagab õiguspärase nõu nii Finantsinspeksiooni juhatusele kui ka majale tervikuna, kaitstes Finantsinspeksiooni ka kohtus. Samuti kontrollib õigusosakond finantssektoris osalevate juhtide sobivust, hindab olulise osaluse omanikke ja korraldab menetlused, millega võetakse õigus tegutseda finantssektoris.

SEADUSLOOME

Finantsinspeksioon osaleb aktiivselt finantssektori seadusloome aruteludes ning jagab oma teadmisi ja riskihinnanguid nii Euroopa Liidu kui ka Eesti õigusaktide väljatöötamisel.

2018. aastal olid ühed olulisemad arutelud seotud väärtpaberituruseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (MiFID II), pankkirjaseaduse eelnõu, rahvusvahelise sanktsiooni seaduse eelnõu ning pankade seaduse ja investeerimisfondide seaduse muutmisega. Lisaks osales Finantsinspeksioon uue, aastate 2019–2022 küberturvalisuse strateegia väljatöötamises ning võttis osa finantsvaldkonna väärtteokaristuste reformi aruteludest.

KOHTUVAIDLUSED

Finantsinspeksioon osales 2018. aastal viies kohtuasjas, millest kolm olid halduskohtu asjad.

Olulisim menetlus oli Finantsinspeksiooni avaldusel alanud Versobank ASi sundlõpetamise, likvideerimismenetluse läbiviimise ja likvideerijate määramise menetlus. Versobank ASi sundlõpetamise kohtumenetluslik pool oli eriala poolest ja sisult üks olulisemaid menetlusi. Tallinna Ühistupanga kaebus, millega nad soovisid vaidlustada Finantsinspeksiooni otsuse jätta tegevusloa taotlus läbi vaatamata, lõppes kaebusest loobumisega.

FINANTSINSPEKTSIOONI SOOVITUSLIKUD JUHENDID

Finantsinspeksioon annab välja soovitusliku iseloomuga juhendeid, mis selgitavad finantssektori tegevust reguleerivaid õigusakte ning suunavad järelevalve all olevaid finantsasutusi täitma õigusaktide nõudeid.

Finantsinspeksioon andis 2018. aastal välja 14 soovituslikku juhendit.

Muu hulgas andis Finantsinspeksioon välja sobivusmenetluse läbiviimise juhendi koos küsimustikega ning kehtestas soovitusliku juhendi, mis kehtestab tüüpiliste makseteenuste loetelu. Lisaks andis Finantsinspeksioon välja uue rahapesualase juhendi ning sellega koos Finantsinspeksiooni järelevalvepoliitika rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisel.

Soovituslikud juhendid	Juhatus vastu- võtmise kuupäev	Juhendi jõustumise kuupäev
Euroopa järelevalveasutuste suunise „Direktiivi (EL) 2015/849 artikli 17 ja artikli 18 lõike 4 alusel koostatud ühissuunised, milles käsitletakse kliendi suhtes rakendatavaid lihtsustatud ja tugevdatud hooldsusmeetmeid ning tegureid, mida krediidi- ja finantseerimisasutused peaksid arvesse võtma, kui nad hindavad üksikute ärisuhete ja juhutehingutega seotud rahapesu ja terrorismi rahastamise riski. Suunised riskitegurite kohta“ välja andmine Finantsinspektsiooni soovitusliku juhendina	29.01.2018	26.06.2018
Euroopa järelevalveasutuste suunise „Määruse (EL) nr 2015/847 artikli 25 kohased ühissuunised meetmete kohta, mida makseteenuse pakkujad peaksid võtma, et tuvastada puuduvat või puudulikku teavet maksja või makse saaja kohta, ning protseduurid, mida nad peaksid kehtestama, et hallata selliseid rahaülekandeid, millel puudub nõutud teave“ välja andmine Finantsinspektsiooni soovitusliku juhendina	29.01.2018	17.07.2018
Euroopa Pangandusjärelevalve suunise „Direktiivi (EL) 2015/2366 artikli 100 lõike 6 kohased suunised, mis käsitlevad 2. makseteenuste direktiivi väidetavate rikkumiste kohta esitatud kaebuste menetlemist“ avaldamine Finantsinspektsiooni veebilehel	29.01.2018	13.01.2018
Finantsinspektsiooni juhatuse otsusega muudeti investeerimisfondide valdkonda reguleerivaid järgmisi Finantsinspektsiooni soovituslikke juhendeid: „Investeerimisfondi tingimuste muudatuse olulisuse hindamine“, „Kohustusliku pensionifondi osakute turustamise nõuded“, „Nõuded fondi vara investeerimisega seotud riskide juhtimisele“, „Nõuded lepingulise investeerimisfondi tingimustele“, „Riskide kajastamine investeerimisfondi prospektis“	05.02.2018	05.02.2018
Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve suuniste „Kindlustustoodete turustamise direktiivi kohased suunised kindlustuspõhiste investeerimistoodete kohta, mille struktuur raskendab kliendil kaasnevate riskide mõistmist“ välja andmine Finantsinspektsiooni soovitusliku juhendina	19.03.2018	01.10.2018
Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve suuniste „Suunised MiFID II tootejuhtimise nõuete kohta“ (ESMA35-43-620) välja andmine Finantsinspektsiooni soovitusliku juhendina	05.04.2018	09.04.2018
Finantsinspektsiooni soovituslik juhend „Maksekontoga seotud tüüpiliste makseteenuste lõplik loetelu“	09.04.2018	09.04.2018
Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve suuniste „Suunised stressitestide stsenaariumide kohta rahaturufondide määruse artikli 28 alusel“ välja andmine Finantsinspektsiooni soovitusliku juhendina	21.05.2018	01.06.2018
Sobivusmenetluse läbiviimise juhend	10.09.2018	15.10.2018
Finantsinspektsiooni soovituslik juhend „Krediidi- ja finantseerimisasutuste organisatsiooniline lahend ning ennetavad meetmed rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks“	26.11.2018	01.03.2019
Euroopa Pangandusjärelevalve ja Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve suuniste „Kaebuste käsitlemise suunised väärtpaber- ja pangandussektorile“ teadmiseks võtmine	03.12.2018	01.05.2018
Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve suuniste „Suunised MiFID II sobivusnõuete teatud aspektide kohta“ välja andmine Finantsinspektsiooni soovitusliku juhendina	17.12.2018	08.03.2019

11

RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

Eesti finantssektor on Euroopa ühtse finants-
teenuste turu osa. Euroopa Liidu ühtse
finantsjärelevalvepoliitika kujundamises saab
Finantsinspeksioon kaasa rääkida Euroopa järelevalve-
asutuste kaudu.

EUROOPA JÄRELEVALVEASUTUSED

Euroopa järelevalveasutusi on kolm: Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA), Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (EIOPA) ning Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA). Lisaks kuulub Euroopa Finantsjärelevalveasutuste Süsteemi makro-riskidega tegelev Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRB). Finantsinspeksiooni esindajad osalevad kõigi nende asutuste järelevalvenõukogude töös. 2018. aastal osaleti Euroopa finantsjärelevalveasutuste 38 komitee või töögrupi töös, kokku 110 kohtumisel.

2017. aasta sügisel tuli Euroopa Komisjon välja ettepanekuga, millega soovitakse muuta Euroopa finantsjärelevalveasutuste juhtimist ja rahastamist ning vaadata üle nende mandaat, ülesanded ja volitused. Töö ettepaneku ja liikmesriikide tagasisidega toimus kogu 2018. aasta vältel ning jätkub 2019. aastal. Finantsinspeksioon toetab Euroopa finantsjärelevalveasutuste kuluefektiivsemaks muutmist, tõhusama otsustusprotsessi poole liikumist ning tasakaalu leidmist vastutuse ja ülesannete vahel.

EUROOPA PANGANDUSJÄRELEVALVE (EBA)

Euroopa Pangandusjärelevalve ülesanne on tagada tõhus ja ühtne usaldatavusnormatiivide kehtestamine ning nende täitmise järelevalve. EBA töötab muu hulgas välja pangandusalaseid suuniseid ja tehnilisi standardeid. Finantsinspeksioon võttis 2018. aastal üle kümme EBA suunist ja kolm soovitust.

EBA järelevalvenõukogu hääleõiguslik liige on Finantsinspeksiooni juhatuse liige Andres Kurgpõld ja asendusliige juhatuse esimees Kilvar Kessler. 2018. aastal võttis Finantsinspeksiooni esindaja osa seitsmest järelevalvenõukogu koosolekust ja ühest telekonverentsist. Finantsinspeksiooni eksperdid osalesid 2018. aastal 14 EBA alalise komitee ja alamtöögrupi töös, kokku 40 kohtumisel.

EBA järelevalvenõukogu fookuses olid 2018. aastal muu hulgas Basel III rahvusvahelised pangandusstandardid ja nende rakendamise ettevalmistus, tekkinud riskide jaoks suuniste ja tehniliste standardite väljatöötamine ning töö mittetöötavate laenudega. Samuti viidi läbi kogu Euroopa Liitu hõlmav pankade stressitest ja läbipaistvusharjutus. Edasi tegeleti EBA andmekogumise laiendamise projektiga, millega kavatsetakse andmekogumist laiendada ka vähem oluliste pankade aruannetele. Keskenduti makseteenuste direktiivist PSD2 tulenevatele mandaatidele ja järelevalvelisele ühtlustamisele, sealhulgas turvalise andmevahetuse ja tugeva autentimise regulatiivsest tehnilisest standardist tulenevate uute kohustuste selgitamisele ja mõju kaardistamisele finantssektori ettevõtete hulgas.

EUROOPA KINDLUSTUS- JA TÖÖANDJAPENSIONIDE JÄRELEVALVE (EIOPA)

Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve edendab tugevat õigusraamistikku ja järjekindlaid järelevalvetavasid, et suurendada üldsuse usaldust kindlustussektori vastu. Finantsinspeksioon võttis 2018. aastal üle ühe EIOPA suunise.

EIOPA järelevalvenõukogu hääleõiguslik liige on Finantsinspeksiooni juhatuse esimees Kilvar Kessler ja asendusliige juhatuse liige Andres Kurgpõld. 2018. aastal võttis Finantsinspeksiooni esindaja osa seitsmest järelevalvenõukogu koosolekust ja kahest telekonverentsist. Finantsinspeksiooni eksperdid osalesid 2018. aastal kümne EIOPA võrgustiku ja tööühma töös, kokku 24 kohtumisel.

2018. aastal oli EIOPA üks strateegilisi eesmärke tugevdada tarbijakaitset ja arendada selles valdkonnas regulatiivset raamistikku (sealhulgas IDD ühetaoline rakendamine, PRIIPi määruse ülevaatamine). Ühtlasi töötati välja terviklik lähenemine riskide seireks ja koordineeriti kindlustustoodetega seotud teabe kogumist. Veel üks strateegiline eesmärk oli parandada Euroopa Liidu siseturu toimimist, mille raames arendati pensioneid ja kindlustust puudutavat regulatiivset raamistikku ja aruandlust, analüüsiti Brexiti mõju ja ühtlustati järelevalvet. Samuti oli eesmärgiks tugevdada finantsstabiilsust asjaomasel sektoris. Selle raames korraldati kindlustuse stressitest, parandati andmete kättesaadavust ja avalikustamist ning tehti tööd kriisijuhtimise valdkonnaga. 2018. aastal allkirjastati järelevalvenõukogus IDDst tulenev Euroopa järelevalveasutuste koostööd puudutav lepe (*Luxembourg Protocol*).

EUROOPA ÄÄRTPABERITURU- JÄRELEVALVE (ESMA)

Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve ülesanne on tõhusada investorite kaitset ning edendada stabiilseid ja hästi toimivaid finantsturge. ESMA-l on muu hulgas võtmeroll kapitaliturgude liidu loomisel ja selle arengus. Finantsinspeksioon võttis 2018. aastal üle seitse ESMA suunist.

ESMA järelevalvenõukogu hääleõiguslik liige on Finantsinspeksiooni juhatuse liige Andre Nõmm ja asendusliige juhatuse esimees Kilvar Kessler. 2018. aastal võttis Finantsinspeksiooni esindaja osa seitsmest järelevalvenõukogu koosolekust ja ühest telekonverentsist. Finantsinspeksiooni eksperdid osalesid 2018. aastal 14 ESMA töögrupi või komitee töös, kokku 46 koosolekul.

ESMA üks prioriteet oli järelevalvelise ühtlustamise edendamine ning selle käigus toetati uute järelevalvenõuete ühetaolist rakendamist. Eriline rõhk oli MiFIDi/

MiFIRi rakendamisel, IT-süsteemidel ja andmekvaliteedil, vastastikustel eksperdihinnangutel ja stressitesti del. Ühtlasi oli ESMA prioriteet investorite riskide hindamine ja finantsstabiilsus, mis hõlmas nii mõjuanalüüse, finantsuudusi, toodetesse sekkumist, finantsstabiilsuse seiret, andmehaldust kui ka statistika kogumist. Lisaks anti välja mitu uut tehnilist standardit ja nõuannet, mis puudutasid väärtpaberistamist, prospekte, rahaturufonde, EMIRi ülevaatamist jne. Endiselt jälgiti juba olemasoleva ühtsete eeskirjade kogumi täitmist ja rakendamist. Lisaks oli ESMA prioriteet reitinguagentuuride ja kauplemisteabe hoidlate otsejärelevalve ning nende üle järelevalve tugevdamine. Nii nagu teistes Euroopa järelevalveasutustes diskuteeriti ka ESMA selle üle, mis võib kaasneda Brexitiga, ning pandi paika põhimõtted, mida järelevalves rakendada.

EUROOPA SÜSTEEMSETE RISKIDE NÕUKOGU (ESRB)

Koos Eesti Pangaga osaleb Finantsinspeksioon Euroopa Keskpanga juures tegutseva Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu tegevuses. ESRB vastutab Euroopa Liidu finantsüsteemi makrotasandi järelevalve ning süsteemse riski ennetamise ja maandamise eest. ESRB hindab riske ja finantsüsteemi kui terviku stabiilsust, ning vajaduse korral avaldab arvamusi ja soovitusi.

Finantsinspeksioon osaleb ESRB kõrgeima otsustusorgani ehk haldusnõukogu istungitel hääleõiguseta liikmena ning ESRB juurde loodud nõuandva tehnilise komitee ATC töös täisliikmena. Finantsinspeksiooni esindaja ESRB haldusnõukogus on Kilvar Kessler, kes osales 2018. aastal neljal haldusnõukogu kohtumisel, kus arutati finantsstabiilsuse tagamise küsimusi.

EUROOPA ÜHTNE JÄRELEVALVEMEHHANISM (SSM)

Kuna Eesti on euroala liige, on Finantsinspeksiooni igapäevane töö seotud ühtse järelevalvemehhanismiga. See on euroala pangandusjärelevalve süsteem, kuhu kuuluvad Euroopa Keskpank ja euroala riikide järelevalveasutused.

Ühtse järelevalvemehhanismi põhiülesanne on tagada pangandussüsteemi turvalisus ja usaldusväarsus, suurendada finantslõimimist ja -stabiilsust ning tagada järelevalve järjepidevus. Ühtse järelevalvemehhanismi raames on Euroopa Keskpanga otsese kapitalijärelevalve all euroala süsteemselt olulised pangad, keda oli 2018. aastal kokku 119. Eestis kuuluvad süsteemselt oluliste pankade hulka AS SEB Pank, Swedbank AS ja alates 2018. aastast ka Luminor Bank AS.

Ühtse järelevalvemehhanismi otsuste kavandid kiidab heaks järelevalvenõukogu, mille liige on ka Finantsinspeksiooni juhatuse esimees Kilvar Kessler. Järelevalvenõukogu heaks kiidetud otsuste kavandid

kinnitatakse lõplikult Euroopa Keskpanga nõukogus, mille liige on teiste seas Eesti Panga president Ardo Hansson.

Järelevalvenõukogu kohtus 2018. aastal 15 korral, lisaks toimus kuus telekonverentsi. Kirjaliku menetluse kaudu tehti 1608 otsust.

Eelmise aasta järelevalvenõukogu koosolekute üks olulisem teema oli Euroopa viivislaenudega tegelemine, mille seoses viidi lõpule viivislaenude järelevalve raamistik. Samuti avaldati 2018. aastal institutsioonide ICAAP ja ILAAP juhised, mille eesmärk on parandada pankade lähenemist kapitali- ja likviidsusjuhtimisele. IT-riskiga tegelemiseks on rakendatud ühine standarditud IT-riski hindamise metodoloogia. Teemaalistest ülevaatus-test keskenduti ärimudelite ja kasumlikkuse tegurite uurimisele.

2018. aastal otsustati ka Eesti panku puudutavaid küsimusi, näiteks muudeti Luminor Bank ASi staatust ja sellest sai süsteemselt oluline pank. Lisaks anti heakskiit Versobank ASi tegevusloa tühistamiseks ning Luminor Bank ASi piiriüleseks ühinemiseks Balti riikides. Heakskiit anti ka Luminor Bank ASi, ASi SEB Pank ja Swedbank ASi SREPi otsustele. Lisaks hinnati nende pankade juhatuse ja nõukogu liikmekandidaatide sobivust.

Finantsinspeksiooni eksperdid osalesid 31 ühtse järelevalvemehhanismi töörühmas või koostöövõrgustikus, kokku 69 kohtumisel.

Lisaks järelevalvenõukogu kohtumistele toimus neli ühtse järelevalvemehhanismi järelevalvenõukogu ja Euroopa Keskpanga nõukogu ühiskohtumist, kus arutati peamiselt makrofinantsjärelevalve küsimusi.

EUROOPA ÜHTNE KRIISILAHENDUSMEHCHANISM (SRM)

Finantsinspeksioon on muu hulgas peamine partner ühtsele kriisilahendusnõukogule, mis on euroala oluliste pankade keskne kriisilahendusasutus. Ühtne kriisilahendusnõukogu koos euroala riikide kriisilahendusasutustega moodustavad ühtse kriisilahendusmehhanismi.

Euroopa ühtse kriisilahendusmehhanismi ülesanne on tagada, et raskustesse sattunud pankade tegevus lõpetatakse vähima võimaliku mõjuga majandusele ja kogu finantsüsteemile. Finantsinspeksiooni üks olulisemaid strateegilisi eesmärke on seega lõimuda ühtse kriisilahendusmehhanismi ja -nõukogu tegevusega.

Ühtse kriisilahendusmehhanismi raames toimus 2018. aastal viis täiskogu istungit ja neli telekonverentsi. Finantsinspeksioon oli esindatud viies ühtse kriisilahendusnõukogu töörühmas ning selle esindajad osalesid kokku 18 kohtumisel. Finantsinspeksiooni esindab ühtses kriisilahendusnõukogus saneerimisosakonna juht Riin Heinaste.

Ühtse kriisilahendusnõukogu prioriteet on kõigi vastutusalas olevate pankade kriisilahenduskavade koostamine, parandamine ja kinnitamine. Ühtlasi jälgitakse riiklike kriisilahendusasutuste otsuste tegemist väikepankade üle. 2018. aastal tugevdati kriisilahendusraamistikku, mis toetab kavade koostamist ja nende üle otsustamist tänu ühiste standardite loomisele. Samuti vaadati üle kriisilahendusasutuste ja ühtse kriisilahendusnõukogu vahelise koostööraamistiku põhimõtted. 2018. aastal kinnitati omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude kindlaksmääramise poliitika ning ühtses kriisilahendusnõukogus hakatakse pankadele välja töötama vajalikke kohustuslikke nõudeid. Oluline teema oli ka kriisilahenduse likviidsus, mille puhul peavad pangad tagama piisavad

rahastamiskavad. Samuti keskenduti ühtsele kriisilahendusfondile ning osamaksete arvutamisele, kogumisele ja investeerimisstrateegiale.

Ühtse kriisilahendusnõukogu kriisilahenduse komitees täiendati edasi materjale, mis tutvustavad avalikkusele kriisilahenduse planeerimist. Täiendati ka andmepäringute vorme, millega kogutakse pankadelt vajalikke andmeid kriisilahenduskavade koostamise ja uuendamise jaoks. Koos andmepäringute vormide uuendamisega värskendati pankadele mõeldud juhi-seid andmepäringute täitmiseks. Lisaks täiendati ühtse kriisilahendusnõukogu juhendit omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumtaseme määramiseks ning avalikustati see.

JÄRELEVALVE- JA KRIISILAHENDUSKOLLEEGIUMID

Paljud finantsteenuste pakkujad tegutsevad mitmes riigis. Selleks, et järelevalve nende üle ja kriisilahendus

nende suhtes oleks võimalikult tõhus, on väga oluline edendada koostööd riikide pädevate asutuste vahel. Euroopas on nende tegevuste koordineerimiseks loodud finantsgruppide kaupa järelevalve- ja kriisilahenduskolleegiumid. Finantsinspeksioon osales 2018. aastal järgmiste kolleegiumite töös:

Kindlustusjärelevalve	Pangandusjärelevalve	Kriisilahendus
Munich Re Group	Swedbank Group	Swedbank Group
SEB Life and Pension Grupp (SEB Trygg Holding AB)	SEB Group	SEB Group
Sampo Group	Luminor Group	Luminor Group
Vienna Insurance Group	Danske Group	Danske Group
Capital Grupp PZU	DNB Group	

MUU RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

Finantsinspeksioon on ka järgmiste üleilmsete finantsjärelevalveorganisatsioonide liige: rahvusvaheline kindlustusjärelevalve assotsiatsioon (IAIS), Rahvusvaheline Väärtpaberijärelevalve Organisatsioon (IOSCO), Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) rahvusvahelise finantshariduse võrgustik ning Kesk- ja Ida-Euroopa pangandusjärelevalve regionaalgrupp (BSCEE).

Kuna Eesti finantssüsteem on tihedalt soetud Põhja- ja Baltimaadega, siis on oluline tugevdatud koostöö. Finantsinspeksioon osaleb Põhja- ja Baltimaade koostöögruppides, nagu Põhja-Balti stabiilsusgrupp (NBSG) ja Põhja-Balti makrofinantsjärelevalve foorum (NBMF).

2018. aasta jooksul külastas Finantsinspeksiooni korraliste visiitide raames mitu reitinguagentuuri. Samuti kohtus Finantsinspeksioon Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) esindajatega nende iga-aastase põhikirja artikkel IV hindamisvisiidi raames.

EUROOPA JÄRELEVALVEASUTUSED

MAKROJÄRELEVALVE

PANGANDUSLIIT

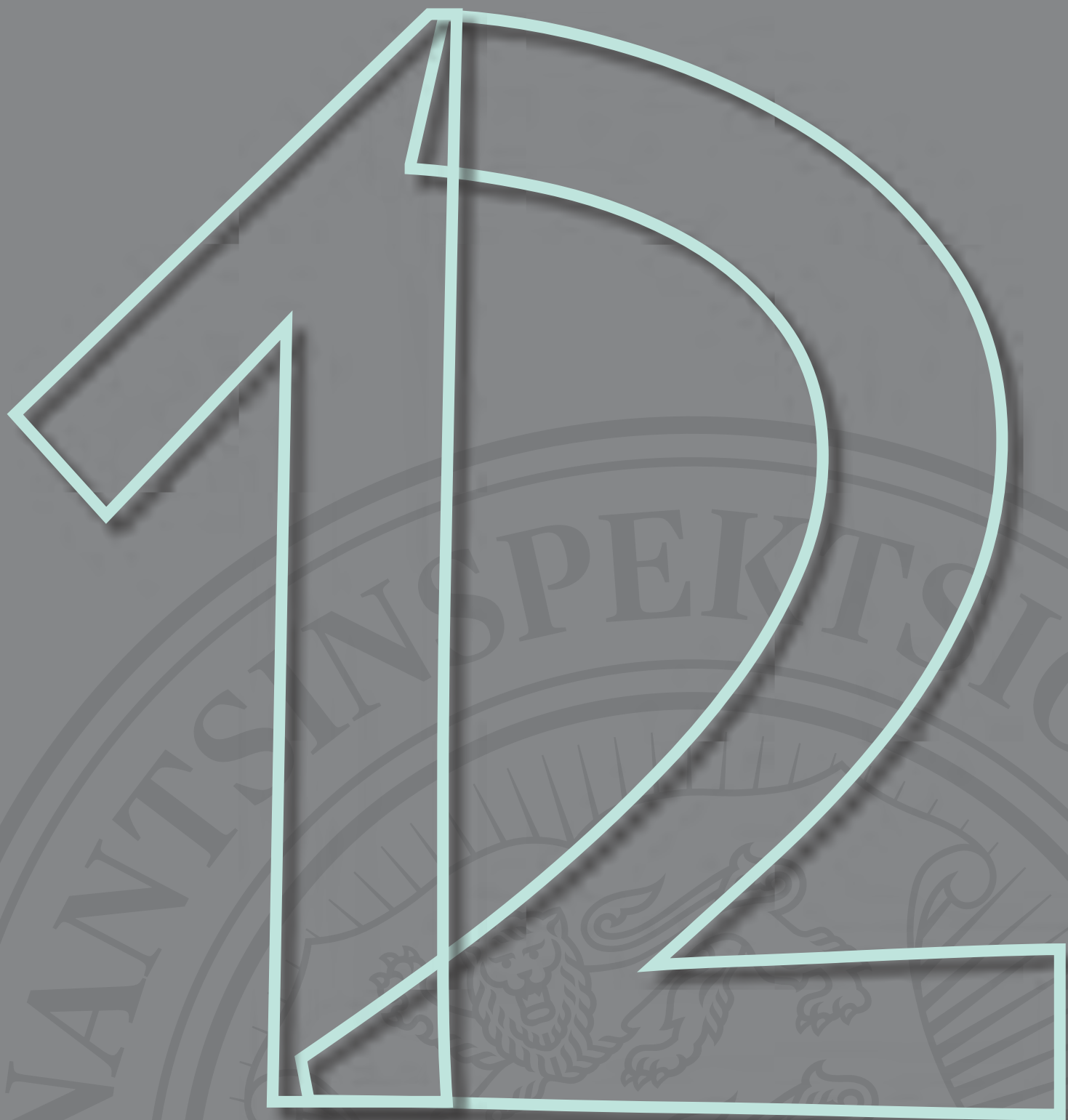
EUROOPA
SÜSTEEMSETE
RISKIDE
NÕUKOGU
(ESRB)

Euroopa Keskpank
Euroopa Liidu riikide keskpangad
Euroopa Liidu riikide järelevalveasutused
Euroopa Komisjon

Euroopa Keskpank
Euroala riikide järelevalveasutused
Ühtne kriisilahendusnõukogu
Euroala riikide kriisilahendus-
asutused

ÜHTNE
JÄRELE-
VALVE-
MEHCHANISM

ÜHTNE
KRIISI-
LAHENDUS-
MEHCHANISM

FINANTSINSPEKTSIOONI 2018. AASTA
TULUDE-KULUDE ARUANNE

ARVESTUSPÕHIMÕTTED

ÜLDINE

Finantsinspektsiooni tulude-kulude aruande koostamisel on lähtutud Finantsinspektsiooni seadusest ja siinses lõigus nimetatud arvestuspõhimõtetest. Vastavalt Eesti Panga seadusele ei maksa Finantsinspektsioon tulumaksu ega muid majandustegevusega seotud makse riigieelarvesse, välja arvatud füüsiliste isikutega seotud maksud. Käibemaksuseaduse §st 21 tulenevalt on Finantsinspektsioon registreeritud piiratud käibemaksukohustuslaseks ja arvestab tasumisele kuuluva käibemaksu Euroopa Liidu sees soetatud või imporditud kaupade ja teenuste käibelt. Finantsinspektsiooni tulud ja kulud on kajastatud arvestusperioodi jooksul tekkepõhiselt, sõltumata raha laekumisest või tasumisest. Majandustehingud on kirjendatud soetusmaksumuse põhimõtte alusel nende toimumise momendil. Järelevalvetasude nõuded kajastavad järelevalvesubjektidele esitatud nõudeid tasuta järelevalvetasu Finantsinspektsiooni seaduses kehtestatud tähtajaks. Tulude-kulude aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes, kui ei ole eraldi viidatud mõnele teisele vääringule.

TEHINGUD VÄLISVALUUTAS

Välisvaluutadeks on loetud kõik teised valuutad peale euro (s.o Finantsinspektsiooni arvestusvaluuta). Välisvaluutas toimunud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga vahetuskursid.

KASUTUSRENDID

Kasutusrendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved ei ole üle kandunud rentnikule. Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tulude-kulude aruandes kuluna.

TULUDE-KULUDE ARUANNE (tuhandetes eurodes)

	Lisa	2018	2017
TULUD			
Järelevalvetasud	1	7 498	6 937
Muud tulud	2	26	40
Tegevustulud kokku		7 524	6 977
KULUD			
Tööjõukulud	3	4 089	4 012
Mitmesugused tegevuskulud	4	2 134	2 095
Muud kulud	5	65	86
Tegevuskulud kokku		6 288	6 193
Põhitegevuse tulem		1 236	784
Finantstulud ja -kulud	6	-33	-30
Aruandeaasta tulem		1 203	754

TULUDE-KULUDE AASTARUANDE LISAD

LISA 1

JÄRELEVALVETASU (tuhandetes eurodes)

Järelevalvetasud 2018	Järelevalvetasud 2018	Järelevalvetasud 2017
Krediidiasutused	5 134	4 650
Kahjukindlustusandjad	816	790
Fondivalitsejad	503	436
Elukindlustusandjad	426	472
Krediidiandjad	190	164
Kindlustusmaaklerid	187	176
Investeerimisühingud	131	118
Makseasutused	80	90
Krediidivahendajad	17	11
Pensioniregistri pidaja Reguleeritud väärtpaberituru korraldaja	14	30
Kokku	7 498	6 937

JÄRELEVALVETASU MAHUOSA MÄÄRAD (protsentides)

	Järelevalvetasu mahuosa määrad 2018	Järelevalvetasu mahuosa määrad 2017
Krediidiasutused	0,0175	0,0175
Kahjukindlustusandjad	0,097	0,097
Fondivalitsejad	0,0013/0,0095/0,013	0,007/0,013
Elukindlustusandjad	0,023	0,023
Krediidiandjad	0,1	0,1
Kindlustusmaaklerid	0,92	0,92
Investeerimisühingud	0,23	0,23
Makseasutused	0,019	0,22
Krediidivahendajad	0,1	0,1
Pensioniregistri pidaja Reguleeritud väärtpaberituru korraldaja	0,5	0,5

Finantsinspektsiooni tegevust rahastatakse peamiselt finantsjärelevalve subjektide tasutavast Finantsinspektsiooni seadusega sätestatud kohustuslikust maksest (järelevalvetasu), ja menetlustasudest. Finantsinspektsiooni rahastamise täpsemad põhimõtted on sätestatud Finantsinspektsiooni seaduses.

Järelevalvetasu koosneb kahest komponendist. Esimene on kapitaliosa ehk summa, mis sõltuvalt järelevalvesubjekti liigist võrdub ühe protsendiga järelevalvesubjekti kapitalinõudest, näiteks minimaalsest netoomavahendite, miinimumkapitalinõude alammäärast, kõrgeimast minimaalse omakapitali või aktsia-, osa-, või algkapitali summast vms. Teine on mahuosa ehk summa, mis

võrdub Finantsinspektsiooni nõukogu ettepanekul rahandusministri poolt igaks aastaks kehtestatud määraga sõltuvalt järelevalvesubjekti liigist: kas selle varast, brutokindlustusmaksetest, vahendustasude kogusummast, tarbimiskrediidi jäägist või muust tasude arvestamise alusest.

Järelevalvetasu kapitaliosa ja mahuosa ettemakse tasutakse Finantsinspektsioonile eelarveaastale eelneva aasta 31. detsembriks. Mahuosa lõppmakse tasutakse eelarveaasta 1. septembriks. Eelarveaasta jooksul lisanduvad järelevalvesubjektid tasuvad järelevalvetasu ainult kapitaliosa ulatuses 30 päeva jooksul arvates tegutsemise õiguse tekkimisest.

LISA 2

MUUD TULUD (tuhandetes eurodes)

	2018	2017
Menetlustasud	26	40
Kokku	26	40

Vastavalt Finantsinspektsiooni seadusele tasub füüsilise isik, juriidiline isik või välismaa äriühingu filiaal, kes taotleb Finantsinspektsioonilt taotluse läbivaatamist

või toimingute sooritamist, Finantsinspektsioonile menetlustasu.

LISA 3

TÖÖJÕUKULUD (tuhandetes eurodes)

	2018	2017
Töötasu	3 007	2 944
Maksud	1 022	1 012
Nõukogu tasud	60	56
Kokku	4 089	4 012

Tööjõukulud sisaldavad töötasud, lisatasud, juhatuse liikmete töötasud, lahkumishüvitised ja Finantsinspektsiooni töötajate arvestuslik puhkusekohustuse kasv kasutamata puhkuste võrra koos sotsiaalse ja töötuskindlustusmaksuga summas 41 tuhat eurot.

Finantsinspektsiooni töötaja keskmine töötasu 2018. aastal oli 2393 eurot kuus.

2018. aastal oli Finantsinspektsiooni nõukogu ja juhatuse liikmetele väljamakstud tasu kogusuurus 329 tuhat eurot. 2017. aastal oli väljamakstud tasu 305 tuhat eurot. Töötajatele makstud tulemustasud kokku moodustasid 7,2% tööjõukulust.

Töötajate arv 31. detsembri 2018 seisuga oli 87 (sh juhatuse liikmed).

LISA 4

MITMESUGUSED TEGEVUSKULUD (tuhandetes eurodes)

	2018	2017
Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaks	711	654
Kinnisvara rent	354	271
IT-taristu, tarkvara ja arendus	482	543
Töölähetus	246	270
Bürookulu	105	100
Kommunikatsioonikulu	48	106
Koolitus	61	72
Raamatupidamisteenus	54	50
Õigusabi ja konsultatsioonid	22	5
Teabeagentuurid	13	8
Personalitöö	10	3
Põhivara rendikulu	20	5
Auditorkontrolli kulu	8	8
Kokku	2 134	2 095

TEGEVUSKULUD

Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksudena kajastab Finantsinspeksioon järgmistele rahvusvahelistele organisatsioonidele tasutud liikmemakse: ESMA, EIOPA, EBA, IAIS, BSCEE, IOSCO ja OECD.

Kinnisvara rent sisaldab Eesti Pangalt üüritud büroopinda üldpinnaga 1515 m², hinnaga 13,91 eurot/m² kuus. Kinnisvara rent sisaldab Eesti Pangalt ostetud kinnisvarahalduse kompleksteenust ja Sakala 4 kontorihoone tööruumides tehtud tapetseerimistööd.

IT-taristu, tarkvara ja arendus kajastab Eesti Pangalt ostetud IT-teenust arvestusliku kuluga 3676 eurot ühe kasutaja kohta aastas ning Finantsinspeksiooni IT-taristut ja arendusprojekte.

Töölähetusena käsitletakse Finantsinspeksiooni esindamisega ja järelevalvelise koostööga seotud lähetusi. Töölähetused olid eelkõige seotud Euroopa pangandusjärelevalve tööga (EKP/SSM), Euroopa järelevalveasutuse (ESAd) komiteede ja nende alamkomiteede koostumistega ning teiste järelevalveasutustega koostumistega. Kokku toimus 2018. aastal 339 töölähetust. 2017. aastal oli töölähetuste arv 426 ning nendest 72 olid seotud Euroopa Liidu eesistumisega.

Bürookulu sisaldab Finantsinspeksiooni perioodika ja raamatute kulu, tõlketööde ja postikulu, kontoritarvete ja väikevahendite kulu, nõupidamiste ja esinduskulu, kõnekulu ja transpordikulu.

Kommunikatsioonikulu hõlmab tarbijahariduse programmi, veebilehe www.minuraha.ee ning Finantsinspeksiooni aastaraamatu kulu.

Koolituskuluna käsitletakse Finantsinspeksiooni töötajate osalemist sise- ja väliskoolitustel, sealhulgas koolituslähetuste kulu. 2018. aastal oli keskmine väliskoolituse kulu koos lähetuskuludega 847 eurot ja riigisisese koolituse kulu 85 eurot. 2017. aastal oli keskmine väliskoolitus 849 eurot ja riigisisene koolitus 140 eurot.

Raamatupidamiskulu on Eesti Pangalt ostetava kuluarvestuse, osalise juhtimisarvestuse, töötasuarvestuse, laenuarvestuse, maksete ja arvelduste teostamise kulu.

Õigusabi ja konsultatsioonide kulukirjel kajastatakse järelevalvesubjekti internetipanga süsteemi läbistustestimise tegemise kulu, Finantsinspeksiooni siseauditi funktsiooni ja selle täitmise välise hindamise teenuse kulu ning suhtekorralduse, kommunikatsiooni ja valitsussuhete konsultatsioonide kulu.

Teabeagentuuride kulu sisaldab teabeagentuuride kasutustasu.

Personalitöö sisaldab Finantsinspeksiooni töötajate värbamiskulu.

Põhivara rendikulu hõlmab Finantsinspeksiooni makstud renti Eesti Pangale, mis arvestatakse Finantsinspeksiooni kasutuses oleva põhivara, st IT riist- ja tarkvara ning inventari kohta aastapõhiselt. Rendi suurus võrdub Eesti Panga vastava põhivara amortisatsiooni määraga.

Auditorkontrolli kulu kajastab Finantsinspeksiooni tulude ja kulude aruande auditeerimise kulu. Finantsinspeksiooni seaduse § 51 lõike 3 kohaselt auditeerib Finantsinspeksiooni tulude-kulude aastaaruannet Eesti Panga audiitor.

LISA 5

MUUD KULUD (tuhandetes eurodes)

	2018	2017
Tagatised ja soodustused	34	38
Kultuur ja sport	31	48
Kokku	65	86

Tagatised ja soodustused on sünnitoetus, erakorraline toetus ning töötajate tervishoiu tagamise ja sportimisega seotud kulutused. Samuti kajastatakse sellel kulu- kirjel Finantsinspeksiooni töötajatele osaluspensioni

maksete hüvitamist ühe kolmandiku ulatuses, kuid mitte rohkem kui 10% osaleja aasta brutopalgast.

Kultuuri ja spordi kirjel kajastatakse Finantsinspektsiooni töötajatele mõeldud ürituste kulu.

LISA 6

FINANTSTULUD JA -KULUD (tuhandetes eurodes)

	2018	2017
Finantstulud ja -kulud	-33	-30
Kokku	-33	-30

Finantsinspeksioon hoiab oma reserve Eesti Pangas. Alates 1. oktoobrist 2015 kohaldatakse

Finantsinspeksiooni Eesti Pangas hoitavate vahendite arvestuses EONIA intressimäära.

BILANSS

(tuhandetes eurodes)

VARAD	31.12.2018	31.12.2017
Raha ja pangakontod	12 996	11 625
Järelevalvetasude nõuded	152	676
Varad kokku	13 148	12 301
KOHUSTUSED JA RESERV		
Võlad töövõtjale	159	118
Mitmesugused võlad	920	877
Tulevaste perioodide tulud	7 296	6 981
Viitvõlg	0	1
Kohustused kokku	8 375	7 977
Reserv	3 570	3 570
Aruandeaasta tulem	1 203	754
Reserv ja aruandeaasta tulem kokku	4 773	4 324
Kohustused, reserv ja aruandeaasta tulem kokku	13 148	12 301

SELGITUSED 2018. AASTA BILANSI KOHTA

Raha ja pangakontodena on kajastatud arvelduskonto jääki Eesti Pangas.

Järelevalvetasude nõuded on Finantsinspeksioonile laekumata 2019. aasta järelevalvetasu ettemaksed summas 152 tuhat eurot. Aastal 2017 oli 2018. aasta laekumata järelevalvetasude ettemakse nõuete summa 676 tuhat eurot.

Võlad töövõtjale sisaldab puhkusekohustust. Puhkusekohustus kajastab Finantsinspeksiooni arvestuslikku puhkusekohustust töötajate kasutamata puhkuste eest summas 159 tuhat eurot.

Mitmesugused võlad sisaldavad Finantsinspeksiooni

kulusid, mille Eesti Pank 2018. aastal kattis ja mille Finantsinspeksioon hüvitab Eesti Pangale 2019. aastal. Finantsinspeksiooni kulud kajastatakse aastaaruandes tekkepõhiselt.

Tulevaste perioodide tulude all on kajastatud 2019. aasta järelevalvetasude ettemakseid summas 7 296 tuhat eurot. 2017. aastal oli tulevaste perioodide tulude all kajastatud 2018. aasta järelevalvetasude ettemakseid summas 6 981 tuhat eurot.

2018. aastal on reservist maha arvatud Finantsinspeksiooni 2017. aasta eelarve ülejääk 754 tuhat eurot, mis tulenevalt Finantsinspeksiooni nõukogu 23. märtsi 2018. aasta otsusest nr 1.1-1/1 tagastati ühetasuliselt ja proportsionaalselt järelevalvesubjektidele.

Aruandeaasta tulem 2018. aastal oli 1 203 tuhat eurot.

1B

AUDIITORI ARUANNE

KPMG Baltics OÜ
Narva mnt 5
Tallinn 10117
Estonia

Telephone +372 6 268 700
Fax +372 6 268 777
Internet www.kpmg.ee

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Finantsinspektsiooni nõukogule

Arvamus

Oleme auditeerinud Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruannet, mis sisaldab bilanssi seisuga 31. detsember 2018, tulude-kulude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud aasta kohta ja oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muud selgitavat informatsiooni.

Meie arvates on eelpool mainitud tulude-kulude aastaaruanne koostatud kõigis olulistes osades kooskõlas Finantsinspektsiooni seaduse ning tulude-kulude aastaaruandes esitatud arvestuspõhimõtetega.

Arvamuse alus

Teostasime oma auditi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meile nende standarditega pandud kohustusi on täiendavalt kirjeldatud käesoleva aruande alalõigus „Vandeauditori kohustused seoses tulude-kulude aastaaruande auditiga”. Oleme Finantsinspektsioonist sõltumatud kooskõlas Eesti Vabariigis raamatupidamise aruande auditile kohalduvate eetikanõuetega ja oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt neile nõuetele. Usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane, et olla aluseks meie arvamusele.

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon sisaldab 2018.aasta aruandes esitatud peatükke, kuid ei sisalda tulude-kulude aastaaruannet ega meie vandeauditori aruannet.

Meie arvamus tulude-kulude aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei esita selle kohta mitte mingis vormis kindlustandvat järeldust.

Seoses tulude-kulude aastaaruande auditiga on meil kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seejuures, kas see lahkneb oluliselt tulude-kulude aastaaruandest või teadmistest, mille auditi käigus omandasime, või kas see näib olevat muul viisil oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme oma töö alusel järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, siis oleme kohustatud sellest asjaolust teavitama. Meil ei ole sellega seoses millestki teavitada.

Juhatus ja nõukogu kohustused seoses tulude-kulude aastaaruandega

Juhatus vastutab tulude-kulude aastaaruande koostamise eest kooskõlas Finantsinspektsiooni seaduse ning tulude-kulude aastaaruandes esitatud arvestuspõhimõtetega, ja sellise sisekontrolli eest, mida juhatus peab vajalikuks, et oleks võimalik koostada pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamiseta tulude-kulude aastaaruanne.

Tulude-kulude aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud esitama infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta, kui see on asjakohane, ja kasutama arvestuses tegevuse jätkuvuse alusprintsipi.

Nõukogu vastutab Finantsinspektsiooni finantsaruandlusprotsessi järelevalve eest.

Vandeauditori kohustused seoses tulude-kulude aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas tulude-kulude aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamiseta ja anda välja vandeauditori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise esinemisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) teostatud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad tulude-kulude aastaaruande alusel teevad.

Rahvusvaheliste auditeerimise standardite (Eesti) kohase auditi käigus kasutame kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi vältel. Lisaks:

- teeme kindlaks tulude-kulude aastaaruande pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid ja hindame neid, kavandame riskidele vastavad auditiprotseduurid ja teostame neid ning hangime piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusele. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, informatsiooni tahtlikku esitamata jätmist või vääresitust või sisekontrolli eiramist;
- omandame arusaamise auditi jaoks asjakohasest sisekontrollist, et kavandada antud tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Finantsinspektsiooni sisekontrolli tulemuslikkuse kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse raamatupidamishinnangute ja nende kohta avalikustatud informatsiooni põhjendatust;
- teeme järelduse selle kohta, kas arvestuses tegevuse jätkuvuse alusprintsipi kasutamine juhatuse poolt on asjakohane ja kas hangitud auditi tõendusmaterjali põhjal esineb sündmustest või tingimustest tulenevat olulist ebakindlust, mis võib tekitada märkimisväärset kahtlust Finantsinspektsiooni jätkuva tegutsemise suhtes. Kui järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, siis oleme kohustatud juhtima vandeaudiitori aruandes tähelepanu tulude-kulude aastaaruandes selle kohta avalikustatud informatsioonile või kui avalikustatud informatsioon on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused põhinevad kuni vandeaudiitori aruande kuupäevani hangitud auditi tõendusmaterjalil;
- hindame tulude-kulude aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas tulude-kulude aastaaruanne esitab selle aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi õiglasel viisil.

Vahetame informatsiooni nõukoguga auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

Tallinn, 18. märts 2019

Eero Kaup

Avaliku sektori vandeaudiitori number 459

KPMG Baltics OÜ
Audiitorettevõtja tegevusluba nr 17

Finantsinspeksioon

Sakala 4

15030 Tallinn

+372 668 0500

+372 668 0501

info@fi.ee

www.fi.ee

Majandusaasta algus: 1. jaanuar 2018

Majandusaasta lõpp: 31. detsember 2018

Põhitegevusala: finantsjärevalve

Juhatus: Kilvar Kessler, Andres Kurgpõld, Andre Nõmm

Audiitorkontroll: KPMG Baltics OÜ

ISSN: 1736-566X

Trükitud: EVG Print trükikoda